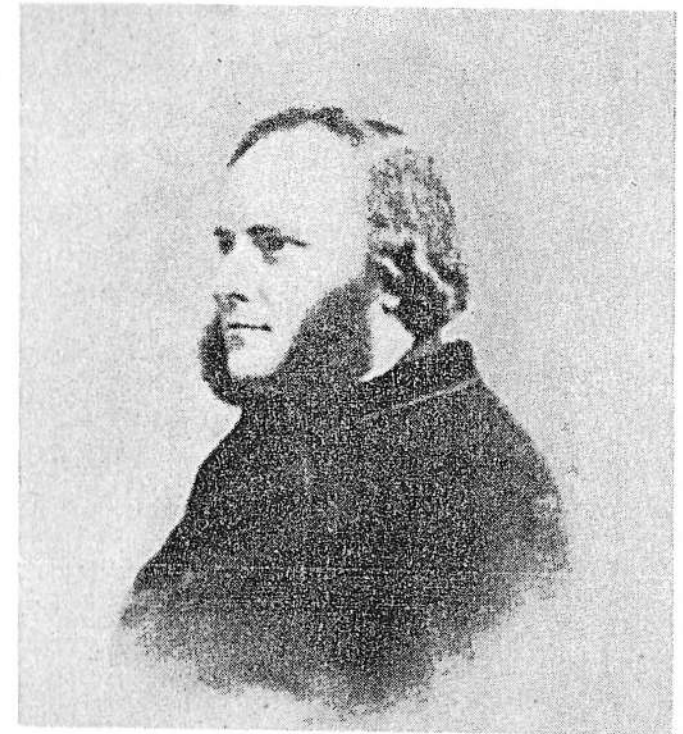

**SKAKSPILLEREN
SEVERIN FROM
1828-95**

af Claus Olsen

ISBN 87-986632-0-8

Copyright © 1997 by Claus Olsen, Lyngbyvej 32E, 5.m.f., 2100 Kbh.Ø.
2. udgave, 1998.
ISBN 87-986632-0-8

Forsidebilledet er af Severin From og stammer fra Hartvig Nielsen: Skak i tusind år, Ejbybro 1965. Det samme gør fotografierne af V. Kemp, M.O. Møllerstrøm, S.A. Sørensen, T. v. Heydebrand und der Lasa og G. Nielsen. Billedet af Jonas Collin er fra Salmonsens leksikon og litografiet af Nakskov 1855 fra C.C. Haugner: Nakskov Købstads Historie, 3. bind, Kbh. 1936.

FORORD.

Når Severin Froms navn endnu huskes blandt skakspillere, skyldes det, at han er opfinderen af Froms gambit (1.f4,e5).

Men derudover var From, der levede fra 1828 til 1895, i en årrække Danmarks bedste skakspiller, medstifter af og første formand for Københavns Skakforening, landets ældste stadig eksisterende skakklub, samt den første dansker der deltog i en international turnering (Paris 1867).

Så denne lille biografi om From forekom mig at være en nærliggende ide, som måske kunne styrke den ringe interesse, der er for dansk skakhistorie.

For ikke kun at give et skakligt billede af ham har jeg medtaget, hvad der var at finde om Froms øvrige liv. Mere kan givetvis opspores, men der skulle være tilstrækkeligt til at danne en beretning om social opstigen i det 19. århundredes Danmark: From, som var en fattig murersøn fra Nakskov, endte med at blive fængselsinspektør og ridder af Dannebrog.

1. Barndom.

Martin Severin Janus From blev født den 8. april 1828 i Nakskov som søn af muursvend Poul Calmer From og hustru Bodil, født Bursøe. 1833 fik han en lillesøster Edele Cathrine Marie. I Severins barndom boede familien i Tolderensstræde 54 i et Nakskov, der atter var ved at blomstre op efter mange års stagnation. Før 1658 havde byen haft sin storhedstid og var rigets 7. største købstad. Men i 1659-60 belejrede, erobrede og udplyndrede svenskerne byen. Det tog i nærheden af 150 år at komme sig. I 1826 blev oprettet et skibsværft og da 1820ernes landbrugskrise ebbede ud, kom der atter gang i handel og søfart. Indbyggertallet som i 1801 havde været 1671 var i 1850 steget til 2955¹.

Som sagt var faderen svend, da Severin - som han senere kaldte sig - blev født, men ved søsterens dåb i 1833 og folketællingen i 1834 angives han som muurmester og skal omkring dette tidspunkt have ejet et par små huse i byen. Ved tællingerne i 1840 og 1845 er han igen kun muursvend. Det er således gået tilbage for familien. I 1847 skrev pastor Bindsbøll, der var sognepræst i Nakskov 1838-51, at Poul From var "jævnt hengiven til Druk... en langsom og simpel Arbejder, der neppe bliver begjæret af Mestrene saalænge andre kunne faas, og neppe nogensinde faaer mere end den ringeste Dagløn" mens "Moderen er en ordentlig huusholderisk Kone, som de kunne takke for at de endnu eie Bopæl"².

I 1830erne stod det dog ikke økonomisk værre til end at Severin gik i Borgerskolen, der oprindelig bestod af 3 klasser, hvoraf de to nederste var den egentlige folkeskole (friskole), mens 3. klasse havde videregående undervisning. Efterhånden blev det sådan, at Borgerskolen med de velstillede borgeres børn helt var udskilt fra friskolen, selv om de stadig havde til huse i samme bygning³. I ovennævnte brev skriver Bindsbøll om Severin: "Som Discipel i Borger Skolen udmærkede han sig stedse ved Flid og Sædelighed og blev udmærket ved Examina".

Severin blev konfirmeret første søndag efter Mikkelsdag 1842 sammen med 6 andre drenge og 13 piger. I kirkebogens rubrik om kundskaber og opførsel opnåede han og 2 piger i det første topkarakteren ug. Karakteren i opførsel var mg, det næstbedste, som de fleste fik.

2. Digteriske ambitioner.

Hidtil har oplysningerne været summariske, men om Severins udvikling i de følgende år kan der gives et fyldigere billede, endda med hans egne ord. Han blev meget læsende, sugede den da blomstrende litterære danske romantik til sig og fik ambitioner om selv at blive digter. Særlig H.C. Andersen gjorde indtryk og da den 17-årige Severin i maj 1845 var i København, måske sammen med Bindsbøll, op søgte han Andersen. Her var han ikke for godt skåret for tungebåndet og har siden besluttet sig til at nedskrive sine tanker i et brev, der er dateret 31. maj. Skriften vi-

ser, at han havde rutine i at skrive, velformuleret og ordrig var han også, det fylder 11 sider⁴:

Til Digteren Andersen!

Efter Deres kjerlige Raad har jeg talt med Hr Pastor Bindsbøll og bedet ham om hans Bistand for at naae Maalet for mit høieste Ønske. Men da han ikke kjender mig uden fra min Skolegang, som en ret flittig Elev, og da jeg aldrig tilforn har havt Mod til at vise ham mine smaa Frembringelser førend nu da jeg overleverede ham det Digt som Forfatteren til "Moder jeg er træt nu vil jeg sove"⁵, nævnede som smukt, som naturligt tegnet, torde han ikke love mig Noget, førend han i det Mindste havde faaet flere Beviser paa mit Talent for Digtekunsten; thi de almindelige Evner til Studeringerne var altfor lidet til at anbefale Een, der aldeles Intet havde. - Han haabede maaskee i dag at tale med Dem hos Hr Collin. - O! da vil vist han som aldrig kjendte mig, men med hvis Aand jeg længe var fortrolig; Ham der første Gang han hørte mig stamme mit Ønske frem, taleden venligt til mig og - trykkede min Haand. - Han vil nu vist med Varme tale min Sag. -

Tilgiv at jeg saa lige frem taler til Dem, og tilgiv ligeledes at jeg her en Stund opholder Dem med at gjøre Dem bekjendt med det, som min Tunge desværre mangede Ord til at udsige, da jeg taleden med Dem. - Her sidder jeg ene, her bevæge sig Tankens Strøm med frit Løb, her kan jeg kaste mine Tanker paa Papiret, men naar jeg træder frem da forstummer min Tunge, da er det mig umuligt at tolke mine Følelser. Jeg vil da her gribe Leiligheden til at gjøre Dem fortrolig med hvem jeg er og hvad der mest har bidraget til at give mig Sands eller maaskee kun Kjerlighed til den Kunst der forener Mennesket med Guddommen. - Dog vil jeg ikke trætte Dem med smaae Historier fra min Barndom, men kun bemærke, at mine Forældre ere fattige og havde saaledes kun Raad til at sætte mig i Nakskov Borger Skole, hvori jeg gik fra mit 7½ Aar til min Confirmation. I denne Skole lærte jeg hvad jeg kunde, saa at jeg blev udmærket med et lille Præmie, der bestod i en eller anden Bog efter hver af de sidste fem Skoleexaminer jeg bivaanede. - Charactererne jeg erholdt paa de fire sidste er jeg saa fri at vedlægge. - Men at disse Kundskaber der bleve bibragte mig paa denne Skole vare meget ubetydelige imod dem jeg selv efter den Tid har kunnet forskaffe mig indseer jeg nu. I min Skolegang og næsten et halvt Aar efter vidste jeg endnu ikke hvad Poesie var. - Jeg troede at den der bedst kunde rime, var bedst Poet. Tak Gud! at du aabnede min Sjæls Øine for den Helligdom, som ene formaaer at vise et svagt Billede af din Almagt, Viisdom og Herlighed. - Ja mine Øine bleve aabne paa en Maade som vil forundre Dem; paa en Maade som vist vilde have slukt den Gnist af Digterild hos enhver Anden. - Jeg havde nemlig efter min Confirmation endnu ingen bestemt Plads og fandt saaledes Leilighed til at læse nogle Bøger, og af en Hændelse faldt flere gode Digterværker mig i Hænderne, blandt andre Oehlenschlägers Sokrates. - Endnu kjendte jeg rigtig nok ikke Oehlenschläger, havde

aldrig hørt hans Navn før, jeg vidste ikke han var blevet bekrandset om hans Tinding med Laurbær⁶, og dog syntes jeg at det nævnte Digt tillige med flere andre Værker af ham vare saa udmærkede. - Dog jeg kunde endnu ikke falde paa at han var Poet, da der vare ingen Riim i Enden paa de Værker jeg læste af ham. - Men midt i denne Nydelse blev jeg pludselig reven ud deraf: jeg var bestemt til at blive Handelsdreng i Stege. - Jeg reiste da dertil i det Haab at kunne vedblive i ledige Timer at nyde hvad jeg havde begyndt hjemme. Men jeg skuffedes. - Der læstes ikke Narrestreger, heed det, og Bøgerne bleve tagne bort. - Først vidste jeg ikke hvad det var jeg fattedes, Tiden blev mig usigelig lang, dog snart mærkede jeg at kun mine Bøger kunne gjenbringe mig min Tilfredshed. - Men her paa var ikke at tænke uden at jeg maatte bort derfra - og jeg kom bort. - Saaledes blev den Tid jeg tilbragte i Handelslæren meget vigtig for min poetiske Følelse, istedet for at qvæle den i Fødselen; thi ligesom Blomsten efter stærk Tørke sluger Regnen mere graadigt og blomstrer derefter mere skøn, saaledes in[d]drak jeg derefter mere graadig hver Draabe af den Nectar, som danske Skjalde skjænkede mig. - Kort herefter kom jeg til Sæbyholm⁷ for at hjælpe Forvalteren med hans Skriv[e]arbejder. - Denne Gaard ligger meget smukt. - En lille Arm af Fjorden løber der tæt forbi, den er omgivet af Skove, hvor smaae Fugle synge og Blomster - og vilde Roser staaer under de store Bøge, som med deres Kroner kneise høit i Veiret. - Her om Morgenen før og om Aftenen efter fuldendt Dagværk tumlede jeg mig snart i en Baad paa Fjorden, snart i de grønne Skove hvor Fuglene sang og hvor Blomsterne duftede. - Men denne Tid var snart forbi; Forvalteren havde ikke mere at bestille for mig. - Jeg maatte atter ind til Byen, atter indesluttes som i et Fængsel. Her blev Poesien mig nødvendig, thi her kunde jeg ikke læse Naturens stolte Digtværker. - Her læste jeg først Heiberg - især gjorde hans Pottemager Walther⁸ stort Indtryk paa mig, endskjøndt samme kan ikke indrømmes Rang blandt store Kunstværker. - Jeg læste Nordens Guder, Aladdin og Sanct Hans Aftens Spil.⁹ - Disse Værker aabnede mig en Trylleverden. Aladdin henrev mig saa ganske at jeg saavel vaagende som sovende drømte om ham. Desuden læste jeg mange Andre, som her ville blive for vidtløftige at omtale, naar jeg undtager Oehlenschlægers æsthetiske maanedsskrift Prometheus¹⁰. Dette sidste Skrift bragte mig en rigtig forestilling om Kunsterne i Almindelighed; især studerede jeg ivrig Poesien deri. - Saaledes er nu en Tid af 1½ Aar forløbet deels med at læse Digtværker, og tillige gjøre mig mere bekjendt med det tydske Sprog end jeg var fra Skolen, samt i den senere Tid at studere det engelske Sprog for at aabne mig det store Svælg af Digterrigdom, som samme er Nøglen til; deels med at afskrive for Pastor Bindsbøll samt andre. - Blandt de store Værker jeg i den samme Tid har nydt ere især Oehlenschlægers Tragoedier, Baggessens Værker, dansk Anthologie af Molbech, hvilke Hr Bindsbøll med ædel Gjæstfrihed tillod mig at inddrikke af den Kilde, som han eier. Ingemanns, Hauchs og Deres Værker hører ogsaa til dem jeg læste i denne Periode. Oehlenschlæger er vel Danmarks største Skjald, dog efter at

kjende Ingemann og Hauch seer man at disse ofte nærmer sig ham¹¹; men da jeg læste Andersen, da jeg læste Deres Improvisatoren, Deres Kun en Spillemand, nød jeg Noget som jeg aldrig før kjendte, Noget som jeg ingensinde havde mødt hos Andre. - Det var saa naturligt, jeg forstod hvert et Træk, hver Skildring. - Det var som jeg selv levede det, og jeg følte virkelig Aandslægtskab med Deres lille Christian¹². En stor Deel af hans Lidelser følte jeg selv. Som han var jeg ganske ene, som han havde jeg Ingen jeg kunde klage mig for, og Ingen der kunde drage mig frem til en bedre Stilling. I hans Character var der saa Meget jeg selv kjendte. -

Alle de Værker jeg læste af Dem blev mig en Helligdom. - Var Oehlenschlæger størst i sin Green af Poesien, da var De den største i Deres. Deres Værker var Deres egne helligste Følelser De havde udaandet for Menneskene, og enhver Kritiker som angreb Dem, ansaae jeg for formastelig, der ingen Ærbødighed havde for det Skjønneste Mennesket besidder. -

Jeg kunde ikke vedblive at være hos mine Forældre, som ikke kunde tjene Brødet til dem selv. - En Plads paa Mariboe Amtstue blev mig tilbudt hvor jeg med Nød og Næppe kunde have det Nødvendigste. Det var Synd og Skam at bebyrde mine Forældre mere end jeg allerede havde gjort; men den Tanke at ile til et Sted hvor min Aand aldeles vilde fortæres, og da der tillige intet Haab var, at jeg om nogle Aar kunde hjælpe mine Forældre, kunde jeg ikke beqvemme mig til at modtage dette Tilbud. - Jeg gik til Pastor Bindsbøll og bad om hans Raad. - Jeg sagde ham at min største Lyst var at gaee den academiske Bane, men han viste mig saa store saa uovervindelige Hindringer, ved at gaee den Vei for Een der ingen Midler selv havde, og raadede mig at tage mod den tilbudte Plads; - men jeg kunde ikke tage derimod! -

Jeg bad til Gud, og min Tanke faldt paa Christians Digter; han vilde vist ikke støde en Stakkel bort, der saae meget lignede hans eget Aandsfoster. Men han er kun Digter, han har vel Intet tilovers til dig, tænkte jeg; hvem vil da slukke din Tørst, hvem vil da stille din Hunger, hvem vil da bedække dit Legeme med Klæder. Da hævede jeg mine Øine mod Himmelen hvor Fuglene fløi. Dem mætter jo du, Herre! - Paa Marken staaer Blomster, dem klæder du jo, Herre! - Og jeg - jeg behøver saa saare lidet. Vand er min eneste Drik; min Hunger kan jeg stille med Brød alene, og jeg fordrer kun det Nødvendigste saa jeg uden Skam kan vandre blandt Menneskene, til at klæde mig i. - Saaledes ilede jeg til Dem - til Dem, som før De kjendte mig talede venligt til mig. -

Naar jeg nu kaster et Blik tilbage paa de sidste 1½ Aar, maae jeg ansee den Tid for den vigtigste jeg har levet. I den Tid har jeg nydt mine saligste Glæder, men ogsaa føelt mine største Sorger. - Af hvert et Digtværk jeg læste nød jeg jo en Glæde jeg ikke før kjendte, men netop denne Læsning var Grund til Sorger. Af min Fader maatte jeg ofte høre jeg bestilte ikke Andet end læse Comoedier og Historier; men han

havde Grund til at sige det. Jeg bestilte kun lidt for at forskaffe mig mit Ophold, og det jeg bestilte kjendte han ikke, havde han ingen Sands for. Af næsten alle Andre maatte jeg høre at jeg intet vilde være, men kun gaae hjemme at drive.-

Saaledes henlevede jeg den Tid næsten ganske venneløs; jeg flyede bort til Een-somhed, fordi intet Menneske hverken kjendte eller forstod mig, thi de som kunne have forstaaet mig, kunde jeg ikke forklare mig for. Dog, ene var jeg ikke en stor Digter Aand svævede altid omkring mig, og med et Digtværk i min Haand misundte jeg ofte Robinson sin Ø for der i uforstyrret Roe at nyde det.

I Løbet af sidste Aar er ogsaa de faa smaae Digte bleven til af hvilke De allerede har hædret et med at læse det.- To andre vil jeg her vedlægge, hvoraf det ene, "Qvad ved Danmarks Gravhøi" hører til Sværmerier, men er dog forfattet i en begejstret Stemning.

Og nu vil jeg kun bede Dem om, dersom jeg skulde tage fejl, dersom jeg ikke lignede Christian, men derimod et andet af Deres Billeder, nemlig: den stakkels Skue-spiller der af sit ganske Hjerter elskede Kunsten men havde ingen Evner til at udføre den; dersom jeg lignede ham; o, spar mig da ikke men sig mig det strax.- Men skulle De finde meer end almindelig Ungdomssværmerie deri, skulle De finde Poesie deri: O! tænk da paa ham som her har udgydt en lille Deel af sine Følelser for Dem; tænk da paa ham som her med Beundring og ærbødig Kjerlighed tegner sig

Deres
Severin From

Kjøbenhavn den 31. Mai 1845

Hvad Severin fik ud af dette brev ses af yderligere 2 breve, som han skrev den 19. juni, da han atter var hjemme i Nakskov. Da er han højt oppe. Først yderligere et brev til H.C. Andersen¹³.

Nakskov, den 19. Juni 1845

Venlige Digter!

Jeg nævner Dem med et Navn, som for mig er det skønneste, der kan skjænkes nogen Dødelig, og det er det vist ogsaa for Dem, thi den som bær Navnet Digter, Navnet Skjald er jo ingen Slave af Jordens Dumhed og andre Smaaeligheder; hans Tanke hæfter sig ei, som Ormen, ved Jorden alene, den flyver dristig op mellem Stjernerne, op i Himmelen, ja han hører ikke egentlig til Jorden, "af den fordrer han Intet", som Ingemann siger i sin Tasso¹⁴, " undtagen Stadet for sin Pilgrims Fod". Og naar saa hans Pilgrimsbane er endt, naar han har udsjunget, saa flyver hans Aand paa Tonens Vinger til en anden Verden, hvor hans Harpe lyder med høier[e], renere og skønnere Klang.- Det er en herlig Lod. Men det er sandt, denne Lod bliver ingen Dødelig givet. Ingen som bær Digternavnet med Sandhed er dødelig.- Flyver

Aanden bort fra sit Fængsel til andre Verdener, boer den jo ogsaa paa Jorden i hans Sange og der dør den heller aldrig.- Og denne Lod er Deres.- O, store, skønne Tanker! maaskee den ogsaa bliver min.- Og paa den Vei der fører til dette herlige Maal, var De, næst Gud, min første Fører.- Jeg saa en Vei; langt borte ved dens Ende laae en dejlig Have; der voxte Roser, Lillier og alle Jordens skønneste Blomster.- Jeg maatte nyde Rosernes Duft, jeg maatte plukke Lillierne, det var min eneste Lyst, men foran paa Veien var ganske opfyldt med Torne og Tidsler, der var ufremkommeligt for mig alene; da raabte jeg: Hjælp mig!- Og venligt tog De mig ved Haanden, viste mig en Vei, og sagde: paa denne Vei er de færreste Torne, igjennem den naaer man sikkert Maalet.- og der [var] kun faa Torne paa Veien, og med den større Førers, Guds Hjælp haaber jeg at naa den skønne Blomsterhave. Saaledes kan jeg bedst udtrykke hvad De var for mig, saavel før som efterat jeg havde udtømt mit Hjerter for Dem og hvad De stedse vil blive.

Den Morgen jeg skulde have min Skjæbne at vide af Deres Mund, bankede mit Hjerter saa heftigt og mine Skridt vaklede, da jeg ilede til det Sted hvor De boede, og da jeg hørte De var reist bort - blev jeg som forstemt; men snart opflammedes dog Haabet igjen da jeg hørte De havde efterladt et Brev til mig.- Jeg mere fløi end gik hen til det Sted, hvor jeg kunde aabne det, og hvor henrykt blev jeg ikke, da jeg saa Deres venlige Brev, det store Haab De gav mig, og den Vei De viste mig. Det var jo til den samme, der havde været Dem en Fader, og han skuffede ikke Deres Haab.- Han var god og velsignet, han taledes saa venligt til mig, og var strax rede til at hjælpe mig.- Af ham har De viist faaet at vide hvad der blev min Deel, nemlig en Hjælp af 100 rbd¹⁵ om Aaret, og privat Underviisning i Nakskov, for hvilket Pastor Bindsbøll lovede at sørge. Og til denne venlige Olding viste De mig, med hvis Hjælp jeg vist vil naa Maalet.- Modtag da min inderligste Tak, min Fører! fordi De viste mig en saa sikker Vei; modtag min Tak for den store Venlighed hvormed De kom mig imøde, det var []straler¹⁶ i mit Livs Marts, og modtag min Tak for den Gave De lagde inden i Deres Brev, af Dem kunde jeg nok modtage en slig Gave.- Da Theater Saisonen var ophørt anskaffede jeg mig derfor Deres tre sidste Samlinger af Æventyr, hvilke, som alle Deres andre Værker jeg har læst, har været mig en skøn Aandsnydelse. De skal engang staae blandt Deres andre Værker i min Reol, men dertil bliver desværre vist længe.-

De viste da jeg bad om Deres Hjælp, at Hjertets sande Sprog var Dem kjerest, og derfor vil De ogsaa med Venlighed modtage disse Udbrud af et Hjerter, der elsker Dem.-

Et venligt Ord fra Dem vilde være mig en styrkende Læskedrik.-

Deres taknemmelige
og kjerlige Severin From

Andersen, som skulle rejse den følgende dag, havde ikke kunnet finde på andet end at henvise til sin egen velgører Jonas Collin (1776-1861)¹⁷, finansdeputeret og også på anden vis en indflydelsesrig mand i den danske enevældes centraladministration. På dette tidspunkt var han bl. a. en af direktørerne for Det kongelige Teater. Det var ham, der i sin tid havde fået sendt den unge H.C. Andersen, der mere eller mindre gik for lud og koldt vand i København, til latinskolen i Slagelse, så han kunne blive student. Og Andersen færdedes hos Collins nærmest som en søn af huset. Det andet brev Severin skriver samme dag er til Collin¹⁸.

Nakskov den 19de Juni 1845

Min Fader! Min Velgører!

Disse Navne ere Dem hellige, det har De saa ofte vist, og det viste De, da jeg, den Fattige, der kun eiede et varmt Hjerte og Kjerlighed til Alt hvad der var Godt, Skjönt og Stort, ledt af den venlige Digter, De selv har den største Deel i, traadte frem for Dem og bad - om meer end mit Liv, - thi jeg bad om min Sjæls Lyksalighed her paa Jorden; og De hørte min Bøn. - Jeg vil derfor ikke bede om Tilgivelse for min Stolthed, som bestaaer deri, at jeg tør kalde Dem Fader, jeg veed det er Dem et kjert Navn, og mit høieste Maal vil være, De engang ikke skal skamme Dem ved at nævne mig "Min Søn". Den gode Gud har hidtil vist vist mig Vei, og han vil vedblive; han vil give mig Styrke til at udøve min Gjerning, og Styrke til at vandre Dydens Vei; og hvem han leder og styrker, farer aldrig vild og bliver aldrig svag. Ved hans Haand vil jeg naae mit høie Maal. -

For al den Godhed og Venlighed De beviste mig vil jeg her takke Dem. - Alt hvad De vil gjøre for mig, kan jeg kun betale med Ordet "Tak"; det er lidet for saa meget; men det kommer fra et oprigtigt Hjerte, der ikke kjender Hyklerie. -

Jeg vil nu gjøre Dem bekendt med hvorledes det er gaaet mig i Nakskov. - Den som Gud følger gaaer det altid godt og saaledes er det gaaet mig. Ogsaa her har jeg fundet gode Mennesker. Min forrige Lærer Catechet Branner var strax rede til at tage 4 Timer om Ugen med mig, hver Gang Græsk og Fransk; Adjunct Hjort 2 Timer, Mathematik; Candidat Huus 2 Timer, Latinsk Grammatik og Pastor Bindesbøll 2 a 3 Timer, Latinsk Oversættelse. - Desuden vil Branner examinere mig en Gang om Ugen i Historie og Geographie. -

Jeg har ogsaa faaet et lille Værelse. - Leien deraf er ikke bestemt endnu, da det er hos en Skipper, der ikke er hjemme for Øieblikket, og hans Kone kan ikke bestemme det selv; men det vil neppe overstige 15 rbd om Aaret. -

Den Hjælp De har lovet at forskaffe mig af omtrent 100 rbd om Aaret, vil blive brugt saaledes. (Min første Beregning af hvad jeg behøvede var 80 rbd. Med disse kunde jeg vel slaae mig igjennem, og det vilde være mig en overordentlig Hjælp, men i dette Overslag havde jeg rigtignok glemt Brænde og Lys til om Vinteren, som

omtrent vil beløbe sig til 16 rbd. Til Bøger som jeg ikke kan faae at laane, var heller intet.)

For Kost hos mine Forældre	30 rbd
Leie af Værelset	15 -
Lys og Brænde	16 -
Græske og Latinske Bøger	10 -
Klæder	<u>29 -</u>
	100 rbd

Til Klæder vil omtrent det Anførte medgaae da jeg desværre trænger næsten til Alt. - Af Bøger har jeg laant dem der høre til Mathematik og Fransk, de øvrige kjøbt. - Ved Deres Hjælp har jeg saaledes Alt hvad jeg behøver nu og et saa herligt Haab til Fremt[iden]¹⁹. Modtag da venlig, ikke alene min, men tillige [mine] Forældres inderligste Tak for Alt hvad De vil gjøre for een De aldrig kjendte. - Mit Hjerte er saa fuldt af Kjerlighed, jeg er saa henrykt; - jeg har erfaret at Alle i Verden ikke styres af Egennytte, men at der er mange Mennesker, hvis største Glæde det er at hjælpe sine trængende Medmennesker. Maaskeda ved Deres Hjælp, venlige Gartner! den vilde Rose vil engang blomstre med skønne Blomster. - O! Kunde da Rosernes Duft fryde Dem. -

Da jeg ikke veed om Digteren Andersen er kommet tilbage fra sin Reise, vil jeg bede Dem at besørge dette Brev til ham hvor han er.

Deres taknemlige og kjerlige
Severin From

Høivelbaarne

Hr Conferentsraad Collin i Kjøbenhavn.

Collin var en meget venlig mand. Dansk Biografisk Leksikon skriver²⁰: "I de mangfoldige vidnesbyrd der er bevaret om C's virksomhed til støtte for kunst og viden- skab lyder der kun én dom om C., nemlig at han altid forstående, ja tit faderligt tog sig af enhver der henvendte sig til ham om hjælp". 100 rbd om året var mange penge, som ses af det følgende brev var det lige så meget som Severins far kunne tjene. Men da Severin knapt et år efter atter skriver til Collin lyder helt andre to- ner²¹:

Nakskov den 13 April 1846

Min Velgører!

Længe har det været min Hensigt, at gjøre Dem bekendt med hvorledes det gik mig her i Nakskov, baade med Hensyn til mine Studier og min legemlige Existents; men

mine Omstændigheder heri vare saa fulde af Savn og Mangler, at jeg frygtede for, dersom jeg malede Dem disse med deres rette Farver, at dette Malerie formeget havde faaet Udseendet af jammerlig Klynken - og saaledes mishaget Dem. - Derfor taug jeg saalænge; - har jeg maaske feilet heri, - da tilgiv mig.

Nu idag er det den hellige Paaskedag; - jeg hører Kirkeklokkernes høitidelige Kimen. - Solen, som saalænge har været skjult af mørke Skyer, kaster idag sine Straaler ind paa mit Kammer; - det er mig som den ei alene har bortjaget Vinterens Kulde af Naturen, men ogsaa af min Sjæl, - jeg er saa varm og let om mit Hjerte; - thi vil jeg hellige denne Time, da jeg ikke kan besøge Guds Huus af Mangel paa ordentlige Klæder, til at udføre min saalænge opsatte Beslutning, nemlig fortælle Dem nogle af de Savn jeg har følt, siden jeg skrev Dem sidst til. - De vil vist ikke vredes derover; - thi De har jo engang været saa venlig imod [mig], - De har jo givet mig det herligste Haab at skue. - Altsaa vil jeg freidig ile til Udførelsen deraf.

Først hvad mine Studier angaaer har jeg baade manglet Underviisning og Bøger. - Hr Cand Huus, som læste en kort Tid med mig og som ene af alle mine Lærere var bekjendt med de nyere Lærebøger i Latinen, er nemlig befordret til Embede og for længe siden bortreist. - Jeg maa altsaa undvære et Par meget vigtige, af det Antal Timer om Ugen, der vare mig saa sparsomt meddeelte. - Hertil kommer at Hr Bindsbøll har saamange Embedsforretninger hvortil han maa bruge sin Tid, at det ikke er sjældent, at jeg hos ham maa give Slip paa en Time. - Endelig har Hr Branner været ofte forhindret af Sygdom i at læse med mig. -

Under slige Omstændigheder er det let at indsee, at jeg ikke kunde gjøre de forønskede Fremskridt. Jeg har saaledes kun i Latin læst, foruden en lille Læsebog, 2 Bøger af Cæsar om Gallerkrigen; dog troer Bindsbøll, at jeg nu kan begynde paa Ciceros Taler; endvidere har jeg udarbejdet hele Borgens "latinske Stileøvelse", samt oversat endeel af den 2den puniske Krig paa Latin. - I Græsk har jeg endnu gaaet mindre frem. Jeg har læst i Grammatikken, Bøiningslæren og i Langes gr. Læsebog: det meste af første Cursus; men dette Sprog var mig ogsaa meget vanskeligt at gjøre Fremskridt i, da jeg ikke har kunnet forskaffe mig et græsk Lexicon. - I Fransk har jeg læst Borrings mindre Læsebog og endeel af den større. -

De vigtigste af de Bøger jeg har manglet er, foruden det allerede nævnte græske Lexicon, en Verdenshistorie og en Geographi, som jeg ikke vovede at tage paa Credit hos Boghandleren, da min Regning allerede var over 20 rbd. - I disse Bøger har jeg altsaa Intet læst. -

Ligeledes har jeg følt og føler mange Mangler hvad det legemlige angaaer, da jeg Intet har havt eller har hvorfor jeg kunde eller kan forskaffe mig selv det Nødvendigste; og det Lidet der var mig for Vedligeholdelsen af mit Liv nødvendigt, skylder jeg altsaa for. - En Kakkellovn fik jeg saaledes først midt i November, da mine Hænder og Fødder vare ophovnede af Frost. Brændet jeg fik paa samme Tid varede til midt i Februar. - Jeg var da i Forlegenhed igjen, og maatte atter fryse nogle Dage;

men Hr Bindsbøll hjalp mig med 5 Rbd. da han fik det at vide. Jeg har endvidere intet ordentligt Klædningsstykke, hvorfor jeg maa blive indenfor Døren i hele Paa-sken.

Saaledes lider jeg Mangel paa Alt. - Jeg skylder i Huusleie og til Boghandleren samt adskillige andre Creditorer henvend 60 rbd, foruden Godtgjørelse til mine Forældre for min Kost, som jeg har faaet hos dem. At de ikke kan hjælpe mig med noget vil De indsee, naar jeg siger Dem: at min Fader er Muursvend, og kan som saadan kun arbeide om Sommeren og Ugelønnen er da imellem 3 a 4 rbd. Det høieste han kan fortjene om Aaret er altsaa 100 rbd. -

Endskjøndt disse sidste Mangler ere kun legemlige, endskjøndt jeg vistnok er et af de Mennesker der behøver mindst af Jordens Behageligheder, og endskjøndt jeg er opdraget i Fattigdom og den almindeligste Vise jeg hørte i min Barndom var: hvor skal vi faae det fra vi skal putte i Munden i Morgen: saa har jeg dog tilfulde følt i Vinter hvad det er at lide slige Savn. - Jeg lede saaledes i tre Uger af Frost i Fødderne, som var en Følge af den Klude [Kulde] jeg maatte taale i Vinter. Ja, jeg kunde anføre Dem mange slige Exempler; men jeg vil nu holde op med Beskrivelsen af alle disse Mangler, da det trætter mig selv at skrive dem; - mere maa det da trætte Dem at læse dem.

Lad mig hellere vende mit Blik bort derfra og kaste det derhen hvor Haabet smiler og hvorfra Hjælpen skal komme til mig; - og det er da til Dem jeg kaster det; - thi De er en god Fader har Hr Andersen sagt mig: De vil ikke lade mig lide Nød længer, naar De erfarer hvad jeg alt har lidt. - Vel bragte Hr Pastor Bindsbøll mig den Beretning ved Tilbagekomsten fra hans sidste Kjøbenhavns Reise, at Kongen endnu intet Svar havde givet paa den Ansøgning De havde indstillet til ham for min Skyld, hvortil Hr Bindsbøll føiede, at det kunde være tvivlsomt hvad Kongen kunde beslutte med samme. - Nu kunde en Beretning, som den nylig nævnte, af en saadan Mands som Hr Bindsbølls Mund vel være i stand til at ængste mig, da den angik mit Alt; men min Troe og Haab til Dem er altfor stærk til at rokkes. De har antaget Dem min Sag, og jeg er vis paa dens gode Udfald. -

Tilgiv mig, at jeg med slig Frimodighed har vovet at tale til Dem. -

Jeg vil da ende dette Brev, men ikke med at fortælle flere Sorger og Savn, men tvertimod med den en[e]ste Glæde jeg kan sige at have følt i lang Tid; dog - det er meer end Glæde jeg føler naar jeg nyder den herlige Digterviin, og det er min Nydelse af den jeg fortæller. Da min Underviisning var saa mangelfuld, fik jeg megen Tid til overs fra mine Studier; - dog det var maaskee ikke til min Skade; thi i den Tid nød jeg mange herlige Digterværker. - Det var mig en sand Balsam for mit ofte af Sorg nedtrykte Hjerte. Poesien viftede mig med sine store, hvide Vinger, og alt mere og mere som den viftede forskrækkedes alle de smaae Uhyrer, Sorger og Savn, og fløi bort fra mig, og mit Hjerte blev let. Undertiden greb jeg selv med mine svage Fingre i Harpens Strenge; - nogle faae af disse Sange, der saaledes bleve

til, vover jeg her at vedlægge og at bede Dem modtage samme, endskjøndt jeg tilfulde indseer af hvor ringe Værd de ere.-

Og haabende at De vil huske paa mig og at De vil hjælpe mig af min Nød, tegner jeg mig

Deres
taknemmelige og hengivne
S.From

Høivelbaarne

Hr Conferentsraad Collin i Kjøbenhavn

Severin har altså ikke modtaget de 100 rbd. Collin har indgivet en ansøgning om dem til kongen Christian 8 og denne har ikke svaret endnu. Collins løfte skulle ikke forstås sådan, at han selv ville betale pengene. Selv om han sad godt i det, kunne 100 rbd om året til alle de trængende talenter, der henvendte sig om hjælp, nok snart have ruineret ham.

Men nu skete der noget.

3.I Nykøbing katedralskole.

Skulle man være student, sådan som Severin havde ytret ønske om, var den eneste mulighed på Lolland-Falster i disse år katedralskolen i Nykøbing. Nakskov havde ganske vist haft sin egen latinskole, men den var nedlagt. Rektor i Nykøbing var 1837-53 E.P.Rosendahl. Han noterer under 3.august 1846 i sin faglige dagbog:

"modtaget Skrivelse fra Conferentsraad Collin, hvori han paa det indstændigste anbefaler et ungt Menneske Martin Severin Janus From til min Omhu og Optagelse i Skolen, da han som en fattig Murers Søn aldeles intet eier. Forældrene boe i Nakskov. - Truffet nærmere Aftale med den Unge og lovet at tage mig af ham".

I et brev til Collin dateret 6.september forklarer Rosendahl nærmere:

"...I den Mellemtid da De var borte troede jeg at handle i Deres Aand, ved ikke at oppebie Deres nærmere Befalinger, da Skoletiden var forhaanden.

Jeg stræbte da at udrette for From hvad jeg formaaede og det har hidtil været følgende: 5 Kostdage om Ugen, de øvrige udreder jeg indtil videre selv. Hos Kammerraad Amtsforvalter Pardines et Pengebidrag paa 2 Aar a 20 Rbd. Hos Krigscommissair Mynsterskriver Rathie 10 Rbd aarlig.

Hos en Cand.Theol. Prytz har jeg accorderet ham Logis, Varme, Lys, Thee om Morgenen med Smørrebrød for 50 Rbd. om Aaret og han boer der allerede siden Maanedens Begyndelse.

Men han er rigtignok kommen her blottet for Alt, hvilket jeg ikke havde tiltroet de gode Naskovitter, der dog kiende Familien, hvilket Nykiøbingingerne ikke gjøre. Ikke destomindre er det den 5te Naskovit, som disse sidste saaledes have taget sig

af, uden at staae i mindste Berørelse med deres Familier eller kiende noget til samme.

Hvad han nu først skal forsynes med er Bøger; thi ogsaa dem savner han aldeles, men det skal jeg besørge afhjulpet endnu idag.

Dernæst maatte han vel forsynes med en 6 stykker Linned, som man vel bedst fik hos Krarup færdig syede i Kiøbenhavn.

Dernæst 6 Haandklæder, 2 Par Lagner og en Seng. For det første har Madame Prytz forsynet ham med Seng; men den maa hun dog selv have. Dersom Conferentsraaden tillader, saa vil jeg bestille ham en Feldtseng med en Tangmadras og en Skraapude. En Dyne mener han at kunne erholde af sin Moder. Linned erholdes vist billigst i Kiøbenhavn.

Paa Grund af hans Alder have vi sat ham i tredje Klasse og haabe at han vil retfærdiggjøre vor Tillid. Hans Læsning har, som naturligt, været meget sporadisk og i de forskellige Fag han har givet sig af med, findes endeel Huller. Men med den store Lyst han ytrer, maa der, naar den ikke kiølnes, i hans Alder kunne udrettes meget; blot man ikke vil bilde ham ind, at han er et Genie, for hvilket positiv Kundskab er overflødig...²²

At Severin havde kostdage, betød at han blev bospist af forskellige borgere i byen. Det var forholdsvis almindeligt, at de mere velstillede støttede fattige studerende, selvfølgelig især fra deres eget bekendtskab eller egen by, derfor Rosendahls undren.

I breve til Collin antyder Bindsbøll forklaringen: Severin havde forladt Nakskov efterladende sig gæld, selv havde han understøttet ham med i nærheden af 30 rbd. Severins beskæftigelse med poesi og vers undrede hans mere prosaiske bysbørn: "From har været anset for et Genie, i den Betydning hvori man i Smaakjøbstæder helst tager Ordet". Det er næppe en kompliment. Faderens ry i byen var på grund af brændevinsforbruget ikke for godt og nakskovitterne var utilfredse med deres latinskoles nedlæggelse til fordel for den i Nykøbing. De, der sad virkelig godt i det, foretrak at sende deres sønner til Københavns frem for til katedralskolen i Nykøbing. Men da andre nu er begyndt at støtte From, mener Bindsbøll nok at han kan indsamle 30-40 rbd om året i 2-3 år blandt nakskovitterne²³.

Severin indmeldtes i skolen fra 1.september. Rosendahl indstillede ham til gratis undervisning og Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler i Københavns godkendte det²⁴. Samtidig startede 13 andre elever. De øvrige var født i årene 1831-37 og stammede mest fra præstefamilier. Så Severin - af årgang 1828 - var lovlig gammel. Han blev da heller ikke anbragt i nederste klasse, men kom i den næstøverste af fem²⁵. Det har været en hård mundfuld, som Rosendahl jo også antyder. Ved forårseksamen 1847 klarede han sig så ringe, at han var den dårligste af de 9 elever i klassen. Karaktererne var i følge skolens disciplinprotokol:

dansk: g?, Lat. Stii: slet, tg? (der blev givet to karakterer), Latin: tg+, Græsk: tg, Tydsk: g, Fransk: tg, Religion: mg, Historie: mg?, Geografi: g, Aritmetik: mg?, Geometri: mg?, Naturhistorie: g+. Mærkeligt nok er der ikke angivet en karakter i hebræisk, skønt klassekammeraterne er blevet eksamineret i det²⁶.

Underligt er det at Severin ikke kunne få en bedre karakter i dansk med hans omfattende læsning og gode skriftlige formåen. Det var ikke lige ringe i alle fag, i religion var mg den højeste karakter, som han delte med to andre, i aritmetik og geometri var han den næstbedste og i historie var der kun en enkelt med højere karakter, mens 5 opnåede mg?. Til gengæld var Severins "slet" i latinsk stil bundrekord: ingen af hans klassekammerater fik den karakter i noget som helst. Og alt i alt har der ikke været tvivl om, at han måtte gå klassen om. Men det havde heller ikke været så slemt. Med de få klassetrin der var i den tids skoler, forventedes det ikke, at man rykkede op hvert år. Da H.C. Andersen som 17-årig i 1822 blev sendt i Slagelse Latinskole, var han 6 år om at tage studentereksamen²⁷. Bingesbøll indrømmede da også, at den forberedende undervisning Severin havde fået i Nakskov var for mangelfuld til, at det var rimeligt, at han kom i næstøverste klasse²⁸.

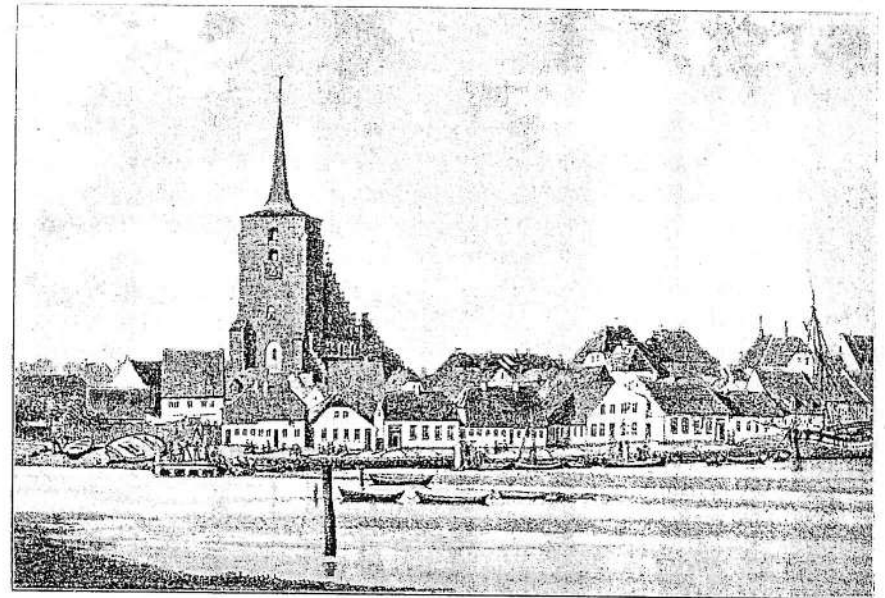
Men han havde åbenbart fået nok. 14. juni 1847 noterer Rosendahl: "Erklæret S. Janus From, som siden Pintseferien ikke har ladet høre fra sig, for udelukket af Skolen for bestandig..."²⁹. Som man ser af den fagrække, der blev undervist i, var det en drøj omgang at blive student i de tider; men så kunne man også rose sig af at høre til de dannede. Ved læsning af tekster fra det 19. århundrede må man studse over, hvor meget mennesker, der havde studentereksamen eller mere pukkede på deres dannelse.

I S. A. Sørensens nekrolog i Tidsskrift for Skak i 1895 (aftrykt s. 51-52) skriver han at From "kom ved sin tidlige stærkt udviklede Frihedssands paa Kant med Lærerpersonalet og forlod Skolen, inden han blev Student"³⁰. Dette er dog nok en senere bortforklaring, der er ikke noget, som støtter den i det samtidige materiale.

Snarere har der været tale om, at han har haft det lige som H.C. Andersen, der også kunne finde det urimeligt, at han som digter skulle behandles som en skoledreng. De sidste ord i Rosendahls brev til Collin tyder på, at Severin havde høje tanker om sit digtertalent. Og da Bingesbøll på forespørgsel fra Collin oplyser, at Severin ikke er vendt hjem til Nakskov, viderebringer han samtidig et rygte: "Efter hvad mig forleden blev fortalt af en Discipel fra Nykjøbing skulde han i Pintsen være taget til Kjøbenhavn for at see at faae Kronprindsen i Tale. Hvorvidt dette nu var mere end dristige Gisninger om Hensigten med hans Reise, tør jeg ikke sige. = Men man behøver neppe at frygte; - Han kommer vel snart for Dagen. - Det undrer mig ellers at han har grebet til saadanne heelt sønderlige, halvt fortvivlede, Midler; thi saavidt jeg kunde mærke paa ham, sidst jeg var i Nykjøbing, befandt han sig vel i Mad. Laubs Huus, og lod det til, han havde al Grund dertil."³¹.

Jonas Collin

Udsnit af litografi af Nakskov 1855. Lige over og til venstre for fortøjningspælen er indgangen til Tolderensstræde, hvor Severin From boede som barn.

Rygtet var åbenbart sandt. Da From mod sit livs slutning blev dekoreret som ridder af Dannebrog, var han som sådan pligtig til at indgive en levnedsskildring til Ordenskabet. I denne noget redigerede beretning - der nævnes intet om hjælpen til skolegangen - skriver From, at han efter at have forladt Nykøbing tog til København, da han havde et svagt håb om at få hjælp af kongen: "Nogle smaa poetiske Forsøg, som jeg havde forfattet og som vare komne Digteren H.C. Andersen for Øje, havde vakt hans Interesse for mig, hvorfor han havde ventet, at kunne bane Vejen til Kongen for mig."³² Måske har han forestillet sig, at han som digter kunne få en kongelig understøttelse uden at behøve lære latin, græsk og hebræisk, etc.

En fortvivlet ide, som Bindedøll skrev, for det var en alvorlig beslutning at løbe sin vej. Nakskov kunne han næppe vende tilbage til med et sådant prestigetab - rent bortset fra den gamle gæld - og Collins, Andersens³³ og Nykøbing-støtternes tillid havde han svigtet. Hvis From nogensinde genså Nakskov, har det kun været på kortere besøg.

4. Soldat.

Det tegnede ikke lyst for Froms fremtid. Hans forehavende mislykkedes ihvertfald, men han fik i sommeren 1848 et job med at renskrive H.C. Andersens nye roman "De to Baronesser"³⁴. Hvad der ellers hændte i de næste 2 år er uklart. Levnedsskildringen fortsætter dunkelt: "Men kort efter min Ankomst til København, faldt jeg i en alvorlig Sygdom, og da jeg igen blev rask, vare vi i Aaret 1848 med Kongens Død og den Mængde af vigtige og alvorlige Begivenheder, der selvfølgelig ikke levnedede Plads til Interesse for den enkelte Persons Skæbne"³⁵.

De begivenheder From hentyder til, er den nye konge Frederik 7's opgivelse af enevælden og indførelsen af Grundloven i 1849. Samt 1. slesvigske krig hvor slesvigholstenerne, med støtte fra de tyske stater, forsøgte at løsrive Slesvig og Holsten. Værnepligten lå på bondestanden, så From risikerede ikke at blive indkaldt. Ihvertfald ikke i begyndelsen af krigen. Almindelig værnepligt blev indført senere og endelig fastslået i den nye Grundlov³⁶, men det var selvfølgelig muligt for byboere at melde sig frivilligt. From skriver: "Jeg var efter min Sygdom endnu ikke saa stærk, at jeg i 1848 turde gaa med i Krigen, men efter at vi havde modtaget det sørgelige Budskab om Nederlaget i Ekernførde Fjord den 5te April 1849, meldte jeg mig som Frivillig"³⁷.

Krigen indeholdt 3 perioder med kamphandlinger afbrudt af 2 længere våbenhviler. Den første af disse var indgået 26. august 1848 for 7 måneder og krigen blev genoptaget 3. april 1849. Ved Ekernførde blev linjeskibet "Christian VIII" og fregatten "Gefion" besejret af 2 slesvig-holstenske kystbatterier. Sejlskibene kunne ikke komme ud af fjorden igen på grund af modvind og det lykkedes ikke to medbragte dampskibe at bugsere dem ud. Christian VIII sprang i luften: der var udbrudt brand ombord og ilden nåede krudtmagasinet. Gefion overgav sig.

Og nu dukker From atter op i de samtidige kilder, nemlig i stambogen for hærens 6. liniebataillon, 4. kompagni. Til dette er han ankommet 30. juni 1849 fra exercerskolen i København, hvor han havde været siden 9. maj. Det er altså ikke megen forudgående træning, han har fået. Sit erhverv opgav han til at være studerende. Øjnene var grå og hårfarven brunlig, højden 62¼ tommer svarende til ca. 164 cm. From var altså ikke nogen kæmpe, men da danskerne dengang var væsentligt mindre end i dag, har han heller ikke været påfaldende lille, snarest gennemsnitlig høj³⁸. Men nok spinkel, da han samtidig angives at være "klein"³⁹.

Udviklingen i krigen havde i mellemtiden været den, at danskerne efter et nederlag ved Kolding trak sig nordpå og fjenden forfulgte dem op i Nørrejylland. Tyskernes styrker bestod af den slesvig-holstenske oprørshær på 14.000 mand og ca. 5.000 i reserve. Hertil kom under kommando af den preussiske generaløjntant von Prittwitz en tysk forbundshær på 46.700 mand, fordelt på 4 divisioner, hvoraf Preussen stillede den ene, Hannover og Sachsen den anden og de to sidste bestod af 20 kontingenter fra de dengang talrige tyske stater. Heroverfor var den danske hær på 41.000 mand talmæssigt underlegen. Den lagde sig i flankestillinger ved Østjyllands kyst for at få fjenden til at dele sine styrker. Den sydligste lå på Als og den næste i Fredericia og til dels på Fyn. Endelig trak en tredje del af hæren under general Rye sig langsomt op gennem Jylland. Danskerne havde den fordel, at flåden beherskede havet, derfor var det trods vor underlegenhed muligt at flytte styrker ad søvejen og på den måde opnå lokal overlegenhed i en af stillingerne. Dette var hvad der var ved at ske, da From blev sendt til sit kompagni. Fra Als overførtes nogle af tropperne til Fyn og det samme skete med en del af Ryes soldater: 30. juni blev bl.a. 6. bataillon indskibet fra Helgenæs på Mols og sejlet til Bogense. Her må From og andre nye soldater fra exercerskolerne være stødt til. 3. juli brød man op og de følgende dage blev forstærkningerne sammen med de tropper, der allerede var på Fyn, ført over Lillebælt til Fredericia.

Denne by blev belejret fra landsiden af de 14.000 slesvig-holstenere, men nu var der i den samlet 19.000 danske soldater, fordelt på 4 brigader, parate til at sprænge belejringen⁴⁰.

Generalstabsværket om krigen 1848-50 skriver: "Den 6te Juli Kl. henimod 1 om Morgenen stode samtlige vore Afdelinger kampfærdige paa deres Allarmpladser. Brigadecommandeurerne havde efter den commanderende Generals Opfordring henvendt sig med nogle opmuntrende Ord til Tropperne, gjort dem opmærksomme paa, at der med den betydelige Styrke, hvormed Armeecorpset vilde rykke frem, var al mulig Grund til at forvente et hæderligt og glimrende Resultat, naar hver Mand kun gjorde sin Pligt, fremhævet Raskhed og Livlighed ved Angrebene som den væsentligste Betingelse for et heldigt Udfald og anbefalet Brugen af Bajonetten fremfor en tidspildende Skydekamp. Troppernes Stemning var fortrinlig, hver Mand syntes at have fattet Øjeblikkets Betydning og brændte af Lyst til at maale sig med Fjen-

den. Vejrliget, der i længere Tid havde været ualmindelig stormfuldt og uroligt, havde pludselig skiftet Karakter; det var en skøn og stille Sommernat, Fuldmaanen stod klart paa den skyfri Himmel og oplyste alle fremtrædende Gjenstande, medens en fin Taage var udbredt over Engene og de lavere Marker⁴¹.

5. brigade under general Rye, hvortil Froms 6. batallion hørte, stødte nordpå, da udfaldet blev indledt straks efter. Slesvig-holstenerne havde ligget foran Fredericia i længere tid og haft tid til at foretage et omfattende skansebyggeri. En af disse var den stærke redoute 5, kaldet Treldeeskansen: "7de Linie-Bataillon tilvenstre for 6te...vare kort efter begyndte at rykke frem i nordlig Retning henimod Redoute 5 og den tilstødende Del af Løbegraven. Samtidigt og i Stormskridt gik Bataillonerne over til Angreb for med Bajonetten at tage de nævnte Værker; men efterat de paa meget nært hold vare modtagne med en morderisk Ild, søgte 6te Linie-Bataillon at bøje af tilvenstre og kom derved ind på 7de Linie-Bataillon, saa at dennes Tete blev reven med ind i Bevægelsen, og Angrebets Kraft derved brudt. Stormen var afslaaet, Tabet betydeligt, og det var selvfølgelig ikke muligt at retablere Ordenen i Rækkerne under den vedvarende voldsomme Ild;". Endnu et par mislykkede angreb på skansen forsøgt, men først da den var blevet beskudt af et dansk batteri og 8. bataillon var kommet til hjælp, lykkedes det, med store tab, at erobre den ved halvfire-tiden om morgenen. Af de ca. 1000 mand i 6. bataillon faldt 61, mens 150 blev såret⁴².

Froms egen kortfattede beskrivelse lyder: "Efter at være bleven uddannet som Soldat, blev jeg i den sidste Halvdel af Juni Maaned sendt til Krigsskuepladsen, hvor jeg kom til at gøre Tjeneste ved General Ryes Korps, nemlig ved 6te Linieinfanteri-bataillons 4de Kompagni. Med dette deltog jeg i Udfaldet fra Fredericia den 6te Juli og særlig i Stormen paa den saakaldte Trelde Skanse; jeg fik ved denne Lejlighed flere Kugler igennem Klæderne, men kun en ganske ubetydelig Rift i det ene Ben"⁴³.

Derimod faldt general Rye, men slesvig-holstenerne blev slået og drevet på flugt. Allerede 17. juli blev der imidlertid indgået ny våbenhvile, som varede til 1850. Her havde de tyske stater sluttet fred med Danmark og slesvig-holstenerne måtte kæmpe alene.

Da der altså ikke forestod nogen hurtig genoptagelse af fjendtlighederne, blev ved armebefaling af 9. august bl.a. alle frivillige beordret hjemsendt ved månedens udgang. Eller tidligere, hvis de selv ønskede det⁴⁴. From har åbenbart ikke haft noget, der hastede, ifølge stambogen ventede han til 29. august med at forlade batallionen.

5. Til København.

4. januar 1850 dør Poul From, 54 år gammel og ved folketællingen 1. februar samme år er hans kone Bodil og datter Edele flyttet fra Tolderensstræde 54. De bor nu sammen med en sømand, hans kone og lille datter. I erhvervsrubrikken oplyses, at

Bodil From lever af syning⁴⁵. Severin er ikke i Nakskov. Det lykkedes ham fra januar 1850 at få en stilling som kontorist til 300 rbd. om året hos inspektøren ved Frederiksværk Etablissement, der hørte under staten. Det bestod af et kanonstøberi, et krudtværk og anden industriproduktion. Efter 14 måneder forlod han det i begyndelsen af marts 1851⁴⁶ og tog til København, den by så mange fra provinsen i disse år søgte til for at gøre deres lykke og som derfor blev stadig mere overbefolket, som den lå klemt inde bag sine fæstningsvolde.

For adskillige blev København ingen succes og det var langt fra givet, at den ville blive det for From, men det lykkedes ham først at blive ansat i Rigsdagens Bureau. Fra 1. februar 1853 fik han arbejde som assistent under overinspektøren for fængselsvæsenet⁴⁷. Denne var en administrativ instans, der var indskudt som et mellemlid mellem justitsministeriet og de enkelte straffeanstalter. Embedet beklædtes af den nationalliberale politiker C.N. David. Hermed havde From opnået en betryggende stilling. Resten af sit liv fortsatte han med at arbejde i eller med tilknytning til justitsministeriet og steg langsomt, men sikkert i graderne, indtil han endte som fængselsinspektør.

Froms begyndende sociale opstigen viser sig ved, at han fra 1853 kan findes i den københavnske vejviser⁴⁸. Først med bopæl i Rosenborggade 213. Året efter er han flyttet til Mikkeltbryggersgade 102 og i 1855 til Vingaardsstræde 129A. En typisk arbejderjendom med for-, side- og baghus, hvor de andre beboere er malersvende, skræddermestre, arbejdsmænd, snedkersvende, vægtere eller lever af syning og håndarbejde, som det fremgår af folketællingen 1855. Det ses også, at From nu har kunnet hente sin mor og søster fra Nakskov til København. De bor sammen med ham i forhuset på 2. sal⁴⁹. I 1857 er han i stand til at indgå ægteskab, den udvalgte er Caroline Christine Henriette Kjærulff, født 1835 i København⁵⁰. De nygifte flytter uden for den indre by til en udlejningsejendom på Blegdammen, det der skulle blive til Blegdamsvej 26⁵¹.

6. Skakspilleren From.

Men nu har vi foregrebet begivenhedernes gang, for i mellemtiden var From begyndt at spille skak. I København havde der 1844-47 eksisteret en skakklub, hvis sidste formand var cand. theol. Hendrik Møller, mens hans bror var et andet fremtrædende medlem. Foreningen opløstes imidlertid, da den blev pålagt en klubskat⁵². At klubben ikke gendannedes hurtigt efter at Grundloven af 1849 havde indført foreningsfrihed, forklares af følgende uddrag fra Nordisk Skaktidende, et månedsskrift der udkom 1873-1881. Det er skrevet af redaktøren S.A. Sørensen og fortæller også om Froms indtræden i den københavnske skakverden. Da det er indledningen til en analyse af Froms gambit gives også baggrunden for denne⁵³:

"Da der efter den lykkelige Tilendebbringelse af den første slesvigske Krig atter var kommen Ro og Fred i Landet, skulde man have troet, at Kjøbenhavns Skakforening

... strax igjen kunde have konstitueret sig. Dette skete imidlertid ikke. De med Børemmelse fra Krigen hjemvendende Brødre Møller modtog nemlig kort efter deres Hjemkomst Ansættelse i Jylland, og af de øvrige tidligere Medlemmer af den gamle Forening fandtes ingen, som med den nødvendige Avtoritet forbandt Egenskaber, der kunde flokke de splittede Skarer. Gruppevis fægtede disse navnlig i Hotel d'Angleterre, i Kafeerne "Himmerige" og "Helvede" og i Kehlets Kaffehus. På sidstnævnte Sted gav Møllerstrøm, der i Begyndelsen af Halvtredsindstyverne ubetinget var Kjøbenhavns stærkeste Skakspiller, undertiden Møde, lige frygtet ved sit overlegne Spil, som ved de Sarkasmer, hvormed han illustrerede Modstanderens Herredømmet gled ham imidlertid snart ud af Hænderne, og som det saa ofte gaar, det var en tidligere Elev, der tog Arv efter ham. Møllerstrøm havde nemlig gjort Bekendtskab med S. From, havde indgydt ham Kjærlighed til Spillet, lært ham Spillets Grundprincipper og gjort dette saa vel, at efter en Række Kampe, hvor alle Trin af "Given forud", lige fra Dronningen til Bonde og Træk, vare gjenneløbne, tabte han (M.) tilsidst flere Partier end han vandt. Da Froms væsentligste Styrke imidlertid maatte søges i hans angribende Dristighed og den dermed i Forbindelse staaende fuldendte Behandling af det "aabne" Officersspil, forment M., at der i et Korrespondanceparti, hvor der var Tid til at gennemregne Kombinationerne, og som var anlagt paa det "lukkede" Bondespil, mulig endnu maatte findes Chancer for ham til at hævde Pladsen.

Denne Tanke førte da til et mærkværdigt Parti, hvor Møllerstrøm begyndte med det fra Stauntons og St. Amants⁵⁴ og flere andres Kampe velrenommerede 1.f2-f4, og hvor From til M.'s store Forbavselse, tilsyneladende mod alle Kunstens Regler, svarede med det i Skaktheorien i denne Stilling fuldstændig ubekjendte Træk 1.e7-e5, og dermed saa at sige tvang M. ind i det "aabne" Spil. Det var dog ingenlunde en Caprice, denne Prøvgiven af den kostbare e-Bonde, men tvertimod en overordentlig sindrig Angrebs-Kombination, baseret paa den momentane Svækkelse af Hvids Kongefløj. Efterat Bonden er slaaet 2.f4-e5:, gjør det næste Træk: 2.d7-d6, dette tydeligere. Hvid kan nemlig nu kun holde den vundne Bonde ved atter at slaa: 3.e5-d6:, hvorpaa følger 3.Lf8-d6:, og Hvid staar for Mat i 3 Træk ved Dd8-h4†. Denne Løberens og Dronningens truende Retning mod det svage Punkt g3 som Hvid foreløbig kan beskytte ved Sg1-f3, sekunderes i de næste Træk paa kraftigste Maade af den sorte Kongespringer, der over h6 naar g4 og her, højest ejendommeligt, truer med at slaa h2, skjøndt denne Brik er dækket af 2 Officerer, hvorved g3 atter bliver udsat. Naar hertil føjes: hurtig Rokade, eventuel Fremrykning af f-Bonden og Sb8 gribende ind over c6-d4, have vi kortelig angivet Basis for Udviklingen, saaledes som den *udehukkende* stammer fra From selv, og saaledes som den ogsaa kom til Orde, da Spillet 1862, i en Korrespondance fra Kjøbenhavn, første gang forelagdes Offentligheden i Deutsche Schachzeitung, hvorfra det senere er bleven bekjendt i den gamle og nye Verden under Navnet "Froms Gambit".

Zur Eröffnung 1. f2—f4.

From's Gambit.

(Eingesendet von Herrn Lieutenant S. A. Sørensen.)

Wenn der Anziehende, um ein geschlossenes Spiel einzuleiten, die Partie mit 1. f2—f4 beginnt, so steht es dem Nachziehenden frei, diesen Plan (z. B. durch 1. f7—f5) zu gestatten, oder ihm durch 1. e7—e5 zu vereiteln, also ein offenes Spiel mit Gambitcharakter zu wählen, dem wir mit stolzem Gefühle den Namen „From's Gambit“ beigelegt haben. Es kann nämlich weder 2. f4—f5 noch 2. e2—e3 ohne Positionsnachtheil für Weiss geschehen, und diese Partei hat nur zwischen 2. e2—e4 und 2. f4—e5: die Wahl. Im letzteren Falle, bei 2. f4—e5: setzt Schwarz das Spiel mit 2. d7—d6 (!) fort. Durch praktische wie theoretische Untersuchungen sind wir zu dem Resultate gelangt, dass diese Eröffnung für Schwarz vollkommen sicher ist, ja wir wagen zu behaupten, dass Weiss, wenn er den Gambitbauer halten will und folglich 3. e5—d6: schlägt (da 3. d2—d4 wegen 3. d6—e5: verwerflich ist), nothwendiger Weise das Spiel verlieren muss, eine Behauptung, deren Richtigkeit zwar nachfolgende Partie, in der diese Eröffnung zum ersten Male Anwendung fand, theilweise darthut, die wir aber, wenn es dennoch dem Scharfblick der Analytiker nicht einleuchten sollte, bei Gelegenheit näher begründen werden.

Hr. Möllerström.	Hr. From.	Weiss.	Schwarz.
		12. Dd1—h1	0—0
1. f2—f4	e7—e5	13. Lc4—d5 †	Kg8—h8
2. f4—e5:	d7—d6	14. Dh1—g1	Dh4—h5 †
3. e5—d6:	Lf8—d6:	15. Ld5—f3	Tf8—f3:
4. Sg1—f3	Sg8—h6	16. Sh2—f3:	Lc8—g4
5. e2—e4	Sh6—g4	17. d2—d3	Sb8—c6
6. g2—g3	Sg4—h2:	18. Lc1—f4	Ta8—f8
7. Th1—h2:	Ld6—g3 †	19. Lf4—g3	Tf8—f3:
8. Kc1—e2	Lg3—h2:	20. Ke2—e1	Dh5—h6
9. Sf3—h2:	f7—f5	21. Sb1—c3	Sc6—b4
10. Lf1—g2	f5—e4:	und Weiss gab das Spiel auf.	
11. Lg2—e4:	Dd8—h4		

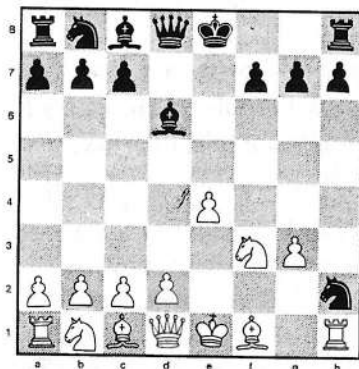
Begyndelsen af den oprindelige artikel om Froms Gambit. Med stampartiet. Indsendt af S.A. Sørensen til (Deutsche) Schachzeitung, juli-aug. 1862.

Det var S.A.Sørensen selv, der havde indsendt artiklen⁵⁵. Det er upræcist, når han taler om Deutsche Schachzeitung. Tidsskriftet, der var startet 1846, tog først dette navn i 1872. Før den tid hed det blot Schachzeitung. Men som grundlagt af Berliner Schachgesellschaft kaldtes det ofte Berliner Schachzeitung. Artiklen indeholder stampartiet:

Hvid: Møllerstrøm

Sort: From

1. f4, e5 2. f+e, d6 3. e+d, L+d6 4. Sf3, Sh6 5. e4, Sg4 6. g3, S+h2

7. T+h2, L+g3+ 8. Ke2, L+h2 9. S+h2, f5 10. Lg2, f+e 11. L+e4, Dh4 12. Dh1, 0-0 13. Ld5+, Kh8 14. Dg1, Dh5+ 15. Lf3, T+f3 16. S+f3, Lg4 17. d3, Sc6 18. Lf4, Tf8 19. Lg3, T+f3 20. Ke1, Dh6 21. Sc3, Sb4 opgivet.

Møllerstrøm (1824-64) havde været medlem af den tidligere forening. I 1853 udgav han "Partierne fra den almindelige Schachtournering i London, med oplysende og kritiske Anmærkninger. Efter Howard Staunton ved M.O. Møllerstrøm". Det er turneringsbogen fra den første egentlige skakturnering, den som blev spillet i forbindelse med verdensudstillingen i London 1851, som han har fordansket og forkortet⁵⁶. Det er forbavsende, hvis der har været et marked for et værk på et så højt niveau i 1850ernes Danmark.

From omtaler i 1868 sin læremester nærmere i skakspalten i Illustreret Tidende, et ugeblad der begyndte at udkomme i 1859. Det står i forbindelse med en af Møllerstrøms opgaver⁵⁷:

"Vi have troet, at det kunde interessere dem, der følge vor lille Skakrubrik, at blive bekendt med nedenstaaende biographiske Notitser om Forfatteren af den af os idag meddelte Opgave Magnus Oscar Møllerstrøm, der var en af Skakspillet's heldigste

Dyrkere her i landet. - I Aarene 1848-50 offentliggjorde han i "Berliner Schachzeitung" ikke faa af sine egne Compositioner, hvoraf flere ere særdeles aandrige og indtage en høj Rang blandt den Tids Skakopgaver. Ovenstaaende Opgave er en af disse. Som praktisk Skakspiller havde Møllerstrøm ogsaa megen Betydning, ligesom han tillige var, hvad der i hvert Tilfælde er en Sjeldenhed hertilands, Skakskribent, idet han i 1853 udgav de i 1851 paa Skaktourneringen i London spillede Partier med Anmærkninger, hvoraf nogle ere af ham selv.

Men det Talent, som gjorde ham til en fremragende Skakspiller, havde en anden Forgrening, der næsten satte hans Skaktalent i Skygge. Han var nemlig upaatvivlelig en af sin Tids største Regnemestre. Alle de Regnekonster, som den bekjendte Ty-sker Dase i 1847 viste her i Byen, kunde Møllerstrøm med Lethed eftergøre. Han multiplicerede i Hovedet f.Ex. uden Vanskelighed et tolvziffret Tal med et andet tolvziffret. Hans store Beskedenhed, eller maaske snarere Blyhed, forhindrede ham imidlertid fra offentligt at vise Prøver paa sit ualmindelige Talent; men for de Personer, han kjendte noget nøjere til, gav han gjerne en lille Forestilling tilbedste. - Den Maade hvorpaa hans Regnetalent første Gang blev bekjendt for en noget større Kreds, var ikke alene ret karakteristisk, men havde en ikke ringe Indflydelse paa hans senere Livsforhold. Møllerstrøm havde lært Bogtrykkerprofessionen, og medens han som Sætter i et af Kjøbenhavns større Bogtrykkerier arbejdede paa en af vore bekjendteste Mathematikers Værker, opdagede han nogle Feil i Manuscriptet, hvoraf enkelte vare af en saadan Natur, at kun En, der var istand til at gjøre vanskelige og indviklede matematiske Beregninger, kunde blive opmærksom paa dem. Vistnok efter megen Kamp med sin medfødte Blyhed besluttede Møllerstrøm sig til at gjøre afdøde Professor Jürgensen⁵⁸, der læste Correctur paa Værket, bekjendt med, hvad han saaledes havde opdaget. At denne modtog den unge Sætters Meddelelse med megen Mistænksomhed, er let forklarligt; men efter nøiere Undersøgelse maatte han erkjende, at Sætteren havde fuldkommen Ret. Fra den Tid fik han megen Interesse for Møllerstrøm og virkede for ham i flere Retninger. Saaledes skal det først for en væsentlig Deel skyldes ham, at Møllerstrøm blev Correcteur ved Stænderforsamlingen i Roeskilde⁵⁹, hvorved han sattes istand til at forlade den egentlige Bogtrykkerprofession, en Velgjerning for ham ogsaa i legemlig Henseende, da hans ikke stærke Bryst led meget ved det anstrengende Sætterarbejde. Senere lagde Møllerstrøm sig efter Stenographi, hvori han ogsaa opnaede en sjelden Færdighed, og ansattes som Overstenograph i Rigsdagen. Samtidig hermed erholdt han tillige en Stilling - først som Assistent og senere som Cancellist - i Statistisk Bureau, hvor han havde Lejlighed til ret af Hjertenslyst, som det nu var hans Natur, at tumle sig mellem Tal og Beregninger. - For Livrente- og Forsørgelsesanstalten, i hvilken Professor Jürgensen var Directeur, udførte han derhos med Lethed og Hurtighed mange og vidtløftige Beregninger. Ved Siden af dette ualmindelige Talent besad han tillige Egenskaber, der gjorde ham agtet og afholdt af Alle, som kom i Berørelse med ham.

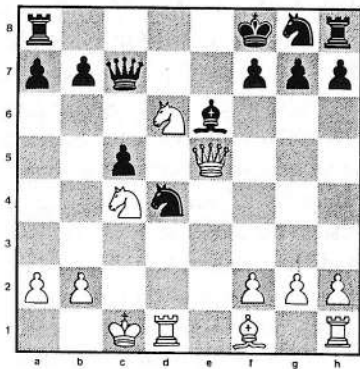
Han var et hæderligt, retsindigt og elskværdigt Menneske, og da han kun lidt over 40 Aar gammel i Slutningen af 1864 bukkede under for en langvarig og uheldelig Sygdom, var det ikke blot hans Hustru og Slægtninge, der følte et dybt Savn ved hans tidlige Død".

Alt taler for at det er i Rigsdagens Bureau, at Møllerstrøm og From har truffet hinanden⁶⁰. Endnu et bevaret parti mellem de to er følgende. Det stammer fra Nordisk Skaktidende og noterne er af S. A. Sørensen, lige som i de følgende partier, med mindre andet er angivet. Tidsskriftet giver et indtryk af hvordan en af 1870ernes stærkeste spillere kommenterede og jeg har - med enkelte undtagelser - ikke set nogen grund til at tilføje supplerende noter.

Hvid: From

Sort: Møllerstrøm

1.e4,e6 2.d4,d5 3.e+d,e+d 4.c4,Lb4+ 5.Sc3,c5. Bedre er vel Sf6. 6.c+d,D+d5 7.Ld2. Hvid kan dække Bonden, men foretrækker at ofre den for hurtigere at komme til Angreb. Hvids nu følgende Spil er mesterligt; jo mere man studerer det, jo mere overtøder man sig om hvor velberegnet og dog tillige smukt Angrebet er ført; lidet eller intet er givet til Pris for Lykken. Paa den anden Side gjør Sort sejr og haardnakket Modstand. Vi skulle derfor specielt anbefale Partiet til omhyggeligt Gjennemspil. 7.-,D+d4 8.Sf3,Dd8. Ved Lg4 taber sort en officer. 9.Sb5. Man kunde være tilbøjelig til at tro, at denne Springer for tidlig bringes frem; i Virkeligheden vinder den Partiet. 9.-,De7+. Ved a6 taber Sort 2 Bønder 10.De2,L+d2+ 11.S+d2,Le6. Bytter Sort Dronning tabes c-Bonden og Kongen drives ud af Rokaden. Hvid bliver afgjort i Fordel 12.Sc4(!),Sc6 13.Sbd6+,Kf8 14.0-0-0,Sd4. Sort havde gjort bedre i at udvikle sin Kongespringer 15.De5,Dc7. Herved gaar mindst en Bonde tabt. Sort burde have dækket med b7.

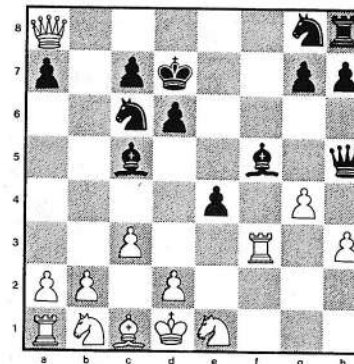
16.S+f7,D+f7 17.D+c5+,Se7 18.T+d4,Tc8 19.Dd6,g5. Hvid truer med Tf4. Havde Sort slaet Springer med Løber følger 20.Dd8+,T+d8 21.T+d8+,De8 22.T+e8+,K+e8 23.L+c4 og Hvid har en Bonde mere. 20.Kb1(!),L+c4 21.L+c4,T+c4 22.De5. Et fortræffeligt Træk. Sort mister nu ikke alene den vundne Officer, men taber ogsaa Kvaliteten. 22.-,Dg6+ 23.Ka1,Tc8 Der var ingen Mulighed for, hverken i dette eller forrige Træk at redde Taarnet uden større Ofre. 24.D+h8+,Kf7 25.Td8,T+d8 26.D+d8. Hvid har nu Taarn mod Springer og en Bonde mere og maa vinde. Den hurtige og korrekte Maade, hvorpaa dette sker, er imidlertid belærende. 26.-,De4 27.a3,D+g2 28.Te1,Sg8 29.Dc7+,Kg6 30.f4,Df2 31.Dd6+,Sf6 32.Dd3+,Kh5 33.Tf1,Dg2 34.f+g,Se4 35.g6(!),h+g 36.Dd5+,Kg4. Gaar Kongen til h6 er Springeren naturligvis tabt. 37.Dd1+,Kh3 38.Tg1,Df2 39.T+g6, opg. (NS, 1873, s.351).

Så ihvertfald fra 1862 - og sikkert også tidligere - var From anerkendt som Københavns stærkeste spiller. Ud over de i S. A. Sørensens artikel nævnte steder spillede der skak i Studenterforeningen, Industriforeningen og Læseforeningen Athenæum. Følgende parti er fra sidstnævnte sted mod en anonym modstander.

Hvid: G

Sort: From

1.e4,e5 2.f4,Lc5. Det bedste Modtræk, naar man ikke vil tage imod Gambitten. 3.Sf3,d6 4.c3,Lg4 5.Lc4,Sc6 6.Db3. Hvid, der spiller ret godt, opnaar herved en materiel Fordel, men giver sin Modstander Lejlighed til at udvikle sit Spil paa den for ham karakteristiske, glimrende Maade... 6.-,Dd7 7.L+f7+,D+f7 8.D+b7,Kd7 9.D+a8,D+f4 10.Tf1,D+e4+ 11.Kd1,Lf5 12.Se1,Dg4+ 13.Tf3,e4 14.h3,Dh5 15.g4,

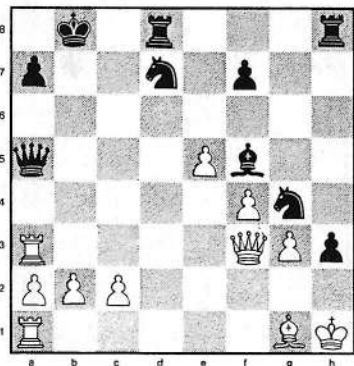
e+f3(!) 16.g+h5,f2 17.Ke2,L+h3 18.Df8,Sf6 19.D+g7+,Ke6 20.D+h8. Bedre var Sg2 20.-,f1D+ 21.Kd1,Lg4+ 22.Kc2,D+e1 23.Dc8+. Selv uden dette Fejltræk stod Partiet saa slet for Hvid, at det ikke var til at redde. 23.-,Kd5 24.c4+,Kd4 25.Sc3 For at dække Matten. Sort faar imidlertid en Lejlighed til anden Gang at ofre Dronningen. Sb4+ 26.Kb3, Dd1+ 27.S+d1,L+d1+ 28.Ka3,Sd3+ 29.b4,L+b4 Mat. (NS 1873, s.14).

Den flere gange omtalte S.A.Sørensen (1840-96) blev Frøms afløser som Danmarks stærkeste spiller, men da følgende parti spilledes 25.juni 1862, var han endnu kun en skolelærersøn fra Vendsyssel, der var kommet til København for at blive uddannet til officer⁶¹.

Hvid: S.A.Sørensen

Sort: From

1.e4,e5 2.Lc4,Sf6 3.Sf3,S+e4 4.Sc3. Dette Træk er foreslaet af Kieseritzky. Hvis Springer slaar Springer, faar Hvid et stærkt Angreb, der dog maaske ikke tilfulde erstatter den tabte Bonde. 4.-,Sf6 5.S+e5,d5 6.Lb3,Ld6 7.d4,Le6 8.De2,c6 9.0-0, Sbd7 10.Lg5(?),h6! 11.Lh4. Ved dette Tilbagetog kommer Hvid i stor Forlegenhed, da Sort øjeblikkelig gaar over til en højst energisk Fremrykning med Fløjbønderne. Det havde dog heller ikke været godt at slaa Springeren, da Sort slaar igjen med g-Bonden, rokerer langt og har aaben Linie paa Rokaden. 11.-,g5 12.Lg3,h5 13.h3,h4 14.Lh2,g4 15.h+g,h3 16.g3,L+e5 17.d+e5,S+g4 18.f4,Db6+ 19.Kh1, Lf5 20.Lg1,Dc7 21.S+d5. Dette er i flere Henseender et godt Træk. Hvid faar derved Luft, faar den farlige hvide Diagonal besat og faar Plads til sin sorte Løber, der trues med h3-h2. Endvidere forberedes derved et meget kraftigt Angreb, hvad enten Rokaden sker til den korte eller lange Side. 21.-,c+d5 22.L+d5,0-0-0 23.Tf3,Kb8 24.Tc3,Da5 25.L+b7!,K+b7 26.Df3+,Kb8 27.Ta3,

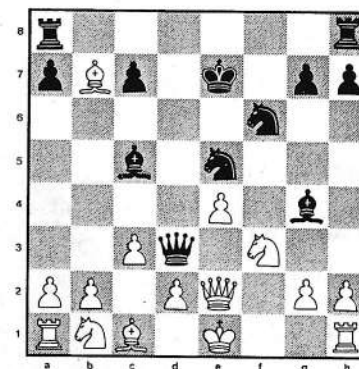
Sc5. Et Mestertræk, og det eneste, der kunde redde Partiet. Slaar Hvid nu Dronningen følger Le4 og Sort vinder. Stillingen er meget interessant. 28.L+c5,D+c5 29.Tb3+,Db6! 30.Tf1. Der findes intet bedre, Partiet kan ikke holdes. 30.-,Td2 31.T+b6+,a+b6 32.Dc6,h2 og Sort vinder. (NS 1874, s.87)

Et andet parti fra samme år og mellem samme modstandere:

Hvid: S.A.Sørensen

Sort: From

1.e4,e5 2.f4,Lc5 3.Sf3,d6 4.Lc4,Lg4. Som bekendt er dette Træk ukorrekt, da Sort efter 5.f+e5 ikke kan slaa igjen paa Grund af 6.L+f7+. Sort tænker heller ikke derpaa, men vil ved et Bondeoffer hurtigt bringe sine Officerer i Spillet. 5.f+e5,Sc6 6.e+d6,D+d6 7.L+f7+,Ke7 8.c3,Dd3 9.Ld5!,Sf6 10.De2,Se5! 11.L+b7. Kan neppe dadles, da Konsekventserne af 11.D+d3,S+d3+ kun vilde have været lidet misundelsesværdige for Hvid.

11.-,c6! Elegant spillet, som det hele Parti fra Sorts Side. 12.D+d3. Slaar Hvid det tilbudte Taarn forcerer Sort Spillet saaledes 12.L+a8,Dc2 13.Dd1 (Hvid vilde ogsaa tabe paa 13.Sa3) Sd3+ 14.Ke2,Sf4+ 15.Ke1,S+g2+ 16.Ke2,D+e4+ 17.Kf1,Lh3 18.Sg5,Sf4+ o.s.v. Sandsynligvis havde Hvid rettest trukket 12.La6. 12.-,S+d3+ 13.Ke2,Tad8 14.L+c6,Sh5. Hvid har nu 4 Bønder mere og maatte vel nok kunne have gjort denne Overmagt gjældende. Øjensynlige Fejl viser det følgende dog neppe. 15.Tf1,Shf4+ 16.Kd1,S+g2 17.b4,Lf2 18.T+f2,S+f2+ 19.Ke2,Sd3 20.La3,Sh4 21.b5+,Kf7 22.Ld5+,T+d5! 23.e+d5,Se5 24.d4,L+f3+ 25.Kf2,Sc4 26.d6,Te8 27.Kg3 Te2 28.K+h4. Sort gjør Mat, hvorledes der spilles, paa Kf4 i 4 Træk, paa d7 i 6 Træk og paa Lc1 i 7 Træk! 28.-,Tg2 29.d7,Se3 30.d8D,Tg4+ 31.Kh5,Te4+ 32.Kg5,h6 ♚. (NS 1879, s.32)

På dette tidspunkt var der optræk til en ny klubdannelse, men den blev ikke til noget, da krigen 1864 nærmede sig. I den kreds af skakspillere, der mødtes under mere uformelle former, var den unge sekondløjtnant Victor Christian Kemp en af de mest talentfulde. Han faldt under stormen på Dybbøl 18. april 1864. Mange år senere blev der udgivet et mindeskrift over de faldne officerer⁶². Her er også nogle sider om Kemp, der slutes med et mindedig, hvis forfatter uden fornavn, titel eller nærmere kildeangivelse angives som From. Selv om det ikke kan siges med fuld sikkerhed, tyder alt imidlertid på, at det er hans skakven Severin From, der er tale om. Da intet andet fra Froms hånd - med en enkelte undtagelse⁶³ - synes bevaret, må det være det, som giver et indtryk af, hvordan han digtede:

Du liden Sangfugl i højen Sky
Er du kommen fra Slesvigs Kyst?
Har du hørt det vilde Vaabengny,
Har du set den blodige Dyst.

Der kæmped saa mange modige Mænd
Og mangan sit Blod udgød;
Var der blandt dem en Ungersvend
Som fandt paa Valen sin Død.

Han savnes! Ja Moderen savner ham tungt
Og Broder og Søster og Ven,
Han savnes, skønt end hans Liv var saa ungt
O, kommer han aldrig igen?

Han savnes! Ti Hjertet paa rette Sted
Ham sad, og Øjet var mildt,
Og Panden var baade høj og bred,
Han tænkte saa rigtigt og snildt.

Du liden Sangfugl i højen Sky
Vemodig er din Røst,
Du hørte hint vilde Vaabengny
Men bringer ej Haab eller Trøst.

Saa sørgelig lyder din Klagesang
Alt over den grønne Eng,
Ja, han er falden og sidste Gang
Har Fjenden for ham redt Seng.

Den unge Victor Kemp, der faldt på skanserne ved Dybbøl i 1864

O, du som huser ham, venlige Jord
Hvor saa end Hvilen han fandt,
O, lad der spire et Blomsterflor
Hvor hans ædle Blod udrandt.

Ti selv han var en Blomst udi Lund
Der tegnede saa saare smukt,
Men Stormen kom i hans Ungdomsstund
Og Blomsten blev ikke Frugt.

Dog Blomsten, som faldt i hin barske Stund,
Som ej paa Jorden fandt læ,
Vil hisset finde en herlig Grund
og vorde et dejligt Træ.

From

Det er velment og kønt, men går næppe ud over, hvad adskillige af Froms samtidige også kunne have skrevet, så måske var det ikke et stort tab for dansk lyrik, at han opgav digterambitionerne.

7. Kjøbenhavns Skakforening.

I 1865 fik Preussen ny repræsentant i Danmark. Hof- og Statskalenderen for dette år omtaler ham således under udenlandske gesandter⁶⁴:

"Tassilo von Heydebrand und der Lasa, Kammerherre og Legationsraad, Ridder af Johanniter=Ordenen og af den røde Ørns Orden med Sløife, Storkors af den storhertugelige sachsiske hvide Falks Orden, Officeer af den belgiske Leopoldsorden, Ridder af den nederlandske Løveorden, overordentlig Gesandt og befuldmægtiget Minister".

Som man nok kan fornemme, var det ikke en hr. Hvemsomhelst, der kom til København; men set fra et skaksynspunkt var det mere interessant, at han også var en af Europas førende skakteoretikere, udgiver af den berømte lærebog "Handbuch des Schachspiels", bedre kendt som "Bilguer". Ideen til og det indledende arbejde på den skyldtes nemlig den tyske løjtnant P. R. von Bilguer. Han døde imidlertid i 1840, kun 25 år gammel, men hans ven von der Lasa (1818-99) fuldførte arbejdet og 1. udgave kom i 1843⁶⁵. 4. udgave så dagens lys i 1864 og 5. udgave udsendte von der Lasa under sit danmarksoophold, der varede til 1879. Fra 1871 var han også det tyske riges gesandt.

At et så fremragende skaknavn kom til landet var en stor ting. From og 2 andre af de københavnske skakspillere, Govert Nielsen og Balduin Sørensen henvendte sig skriftligt ⁶⁶.

Efterretningen om Deres Excellences Ankomst til Kjøbenhavn har vakt almindelig Glæde blandt de danske Skakspillere.

Skakspillet er ikke drevet til nogen stor Fuldkommenhed her i Landet. For endeel Aar siden har der vel existeret en Skakklub i Kjøbenhavn, men den havde ikke nogen lang Levetid, og et Forsøg paa Dannelsen af en ny for 1½ Aar siden strandede, navnlig derved, at Krigsforholdene splittede Deeltagerne og i det hele svækkede Interessen. Der spilles vel her i Byen en Deel Skak paa forskellige Steder, men Spillerne have ingen betydelig Styrke, kun faa af dem kjende synderligt til Theorien og de allerfleste have aldrig set en Skakbog.

Vi nære det Haab, at den Omstændighed, at en saa betydelig Skakspiller som Heydebrandt u. d. Lasa i længere Tid tager Ophold her i Staden, mulig vil kunne gjøre en heldig Forandring i disse ugunstige Forhold: at Interessen for Spillet vil stige og Kredsen af dets alvorlige Dyrkere udvides.

Det er derfor herved vor ærbødige Anmodning til Deres Excellence, at De vil gjøre os, der have draget saa megen Nytte af Deres Arbejder paa hele Skaktheoriens Omraade, Leilighed til ogsaa at beundre Deres udmærkede praktiske Spil.

Hvis Deres Excellence ikke er utilbøielig til at imødekomme dette vort Ønske og Deres Forretninger ikke lægge Dem Hindringer iveien, tillade vi os at udpege som passende Mødested Læseforeningen Athenæum eller Industriforeningen, idet vi tilføie, at vi skulle give Møde paa hvilket som helst andet Sted, De maatte foretrække, ligesom det er en Selvfølge, at det altid vil være os en Ære og Glæde at modtage Dem i vort eget Hjem.

Kjøbenhavn d. 31. Marts 1865

From G. Nielsen B. Sørensen

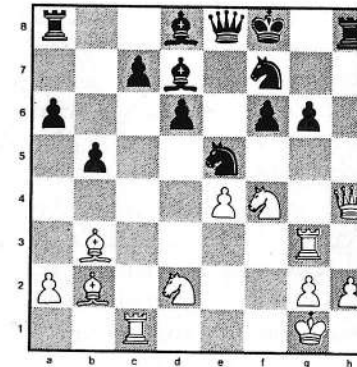
Allerede 4. april gav von der Lasa et positivt svar. Det har ikke været en taknemmelige opgave at besætte gesandtposten i København året efter at Preussen og Østrig havde besejret Danmark og frataget det Slesvig og Holsten. Så han var måske meget godt tilfreds med - ud over at kunne dyrke sin hobby - at få nogle flere danske kontakter end de officielle. I øvrigt havde han i 1840erne ofte besøgt den daværende klub ⁶⁷. 18. april 1865 blev følgende parti spillet:

Hvid: From

Sort: von der Lasa

1.e4,e5 2.d4,e+d 3.c3,d+c 4.Lc4,c+b 5.L+b2,Sc6 6.Se2,d6 7.0-0,Sh6 8.f4. Springer til e2 i stedet for f3 og den som Følge heraf mulige hurtige Fremrykning med f-

Bonden er karakteristisk for Froms Behandling af den nordiske Gambit og for hans Spillemaade overhovedet. 8.-,Le6 9.Lb5 f6 10.f5,Ld7 11.Sf4,Le7 12.Dh5+,Kf8. Gaar Springeren imellem, taber Sort paa 13.Se6. 13.Sd2,De8 14.Dh4,Sf7 15.Tac1, Ld8 16.Tf3,a6 17.La4,b5 18.Lb3,Sc5 19.Tg3, g5 20.f+g e.p.,h+g.

21.L+e5(!),T+h4. Slaar Sort ikke Dronningen, vinder Hvid paa 22.S+g6. 22.S+g6+,Kg7 23.S+h4+,Kh7 24.Lf4,Se5 25.Sf5,L+f5 26.e+f5,Sf7. Hvid truede med Mat i 3 Træk. 27.Sf3,De4 28.L+f7. Løber til d2 havde endnu været bedre. 28.-,D+f4 29.Lg6+,Kg7 30.Te1,c6 31.Th3,Lb6+ 32.Kh1,Th8. Bedre var d5. 33.Te7+,Kf8 34.Te8+,Kg7 35.Th+h8,Dc1+ 36.Se1,Dc5 37.Teg8 ♚. (NS 1873, s.293)

Endnu et parti mellem disse to, men uden datering:

Hvid: von der Lasa

Sort: From

1.e4,e5 2.Sf3,Sc6 3.Lb5,g6 4.c3,Lg7 5.d4,e+d 6.c+d,Sge7 7.0-0. Vi kunne ikke tro andet, end at d5 er langt stærkere, ja saa stærkt, at den hele Forsvarsmethode baseret paa 3.-.g6 forekommer os derved forkastelig. Sort har paa d5 sikkert ikke noget bedre end at gaa tilbage til b8 med Springeren; thi sker f.Ex. 7.-,Se5 følger 8.S+e5,L+e5 9.f4,Lg7 10.0-0 og Hvid har øjensynligt bedst Spil. 7.-,d5 8.e5,a6 9.La4,0-0 10.Le3,b5 11.Lb3,a5 12.a4,b4 13.Sbd2,f6 14.e+f6,L+f6 15.Tc1, Dd6 16.Tc5,Kh8 17.Dc2,Lf5 18.Dc1,Ld7 19.Te1,Sd8(!) Ved dette fine Træk vendes Spillet til Gunst for Sort. Hvids Angreb paa c-Linien bliver tilbageslaet, og Sort gaar selv over til en kraftig Offensive. 20.Lh6. Hvid kan ikke spille T+c7, da saa Taarn gaar tabt mod en lille Officer ved 20.-,Sec6 ⁶⁸. 20.-,Lg7 21.L+g7+,K+g7 22.Sf1,Se6 23.Tc2,T+f3 24.g+f3,S+d4 25.Dd1!,S+c2. Bedst. Slaar sort Løberen, gaar Officeren atter tabt ved De2 ⁶⁹ 26.D+c2,Sf5 27.Dd3,c6 28.Sg3,Tf8 29.Ld1,c5

30.b3,Sd4 31.Kg2,Se6 32.Se2,Sg5 33.Sg3,Lc6 34.Kg1,d4 35.h4,S+f3+
36.L+f3,T+f3 37.Da6,T+g3+ 38.f+g3. Sort gjør Mat i 2 Træk. (NS 1873, s.298)

Von der Lasa var måske nok mere betydelig som teoretiker og skakhistoriker end som praktisk spiller, men han havde dog vundet matcher over i den tid så kendte navne som Löwenthal og Staunton⁷⁰. Nordisk Skaktidende indeholder da også partier, hvor det er ham, der vinder over From og andre danskere.

Von der Lasas ankomst gav stødet til dannelsen af den yngre Københavns Skakforening (KS), der jo stadig eksisterer i bedste velgående som Danmarks ældste skakklub. Den stiftedes 24.oktober 1865 og havde fra begyndelsen et medlemstal på 34. Man fik spillested "i Frøken Ida Grandjeans smukke og centralt beliggende Lokale i Vimmelskaftet 32. Til Foreningens Bestyrelse valgtes S.From som Formand, G.Nielsen som Næstformand og Mazar de la Garde som Kasserer...For Foreningens Styrelse gjaldt Love og Vedtægter, affattede i Harmoni med de af Formanden hyldede Principper paa bred og demokratisk Basis, men i Virkeligheden var Regjeringen i de første Aar saa temmelig autokratisk, om end under lidet tyranniske Former"⁷¹.

Næstformanden Govert Nielsen (1830-1913) blev senere Froms afløser som formand, gennem mange år en støtte for foreningen og æresmedlem i den⁷². Han er Froms modstander i de to følgende partier. De illustrerer noget af det S.A.Sørensen nævner som karakteristisk for Froms spil⁷³: "Froms Spil vidnede om et klart og fremadskuende Positionsblik; det var stedse aandfuldt, ofte genialt og i Reglen af stærkt angribende Natur i Morphys Stil. Som denne Skakspillets Ypperste og i Modsætning til Mesteren Philidor yndede From fortrinsvis det aabne Officersspil og betragtede i Indledningskampen Bønderne snarere som en Hindring end en Støtte for Officerernes Angreb. Én Bonde, Kongeløberbonden, var dog fælles Favorit; den skaanes og skjærmes af begge for senere at bringes frem til Offer eller Trusel, lige ødelæggende for Fjenden, paa f5 (f4), og den Kunst, hvormed dette iværksættes, er ofte beundringsværdig. Karakteristisk og højst betegnende er det derfor, at From ligesom Morphy saa godt som aldrig spiller Kongegambit, hverken Springer- eller Løbergambit, medens Gambiter paa Dronningesiden hvert Øjeblik forekomme". Det første parti er fra 1865, det følgende er spillet nogle år før 1872.

Hvid: From

Sort: G.Nielsen

1.e4,e5 2.d4,e+d 3.c3,d+c 4.Lc4,c+b 5.L+b2,Sf6 6.e5,Lb4+ 7.Sd2. Dette eller 7.Kf1 har i en Række af Partier været Froms Yndlingsmethode til at imødegaa Løberskakken paa. Der fremkommer i begge Tilfælde en særegen og ofte vanskelig Manøvrering for at bringe Kongen i Sikkerhed. 7.-,De7 8.De2!,L+d2+ 9.K+d2, Sh5! 10.Sf3⁷⁴,Sf4 11.De4,Se6. Ved at opofre en Bonde antage vi at Sort med d5

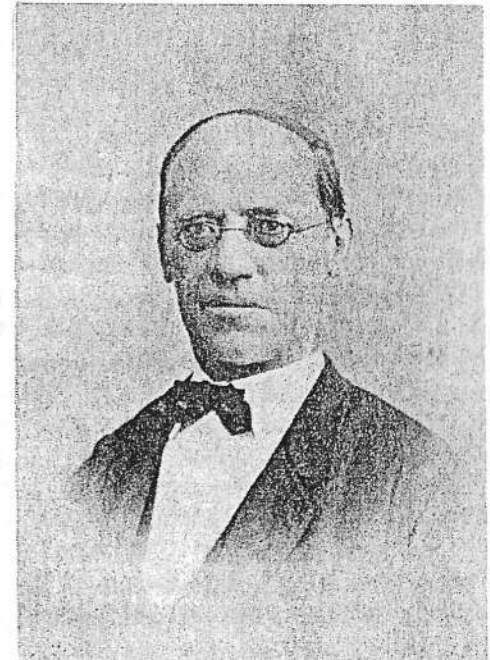
Magnus Oscar Møllerstrøm
(1824-1864)

Den unge Søren Anton Sørensen (1840-1896)

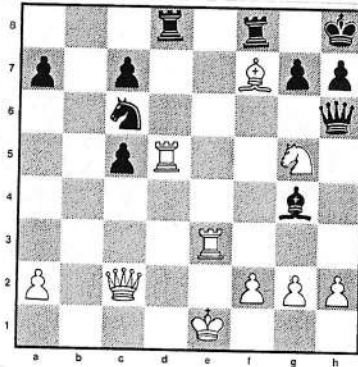

von der Lasa
(1818-99)

Govert Nielsen, cand. jur., kontorchef i Hof- og Stadsretten (1830-1913)

kan frigjøre sit Spil. **12.The1,d6 13.Te3!,Sc6 14.e+d,D+d6+ 15.Ke1,0-0 16.La3, Sc5 17.Dc2,b6 18.Td1,Dh6.** Stiller Sort til Afbytning paa g6, kan der følge 19.D+g6!,h+g6 20.Sg5,Sa5 21.L+f7+,T+f7 22.Td8+,Tf8 23.Tee8 og Hvid vinder. **19.L+c5,b+c5 20.L+f7+!,Kh8!** På T+f7 følger 21.Te8+,Tf8 22.Dc4+,Le6 23.T+e6 o.s.v. Paa K+f7 vinder Hvid ved 21.Dc4+,Le6 22.Sg5+ o.s.v. **21.Td5,Lg4 22.Sg5, Tad8.** Paa Sd4 følger 23.De4,D+h2 24.Kd2! og Sorts Spil er ikke til at redde.

23.S+h7. Den hele Slutvending er meget godt beregnet **23.-,T+d5.** Paa D+h7 følger Mat i 3 Træk; paa T+f7 ligeledes. **24.S+f8!,Td1+.** Trækker Sort Lf5, vinder Hvid saaledes: 25.Sg6+,L+g6 26.Te8+,Kh7 27.Lg8+! o.s.v. **25.D+d1,L+d1 26.Sg6+, Kh7 27.Te8** og Hvid vandt. (NS 1875, s.72)

Hvid: From
Sort: G.Nielsen

1.e4,e5 2.d4,e+d 3.c3,d+c3 4.Lc4,c2. For at unddrage sig det heftige Angreb, der følger paa c+b **5.D+c2 Lb4+ 6.Sc3,Sc6 7.Se2,d6 8.Ld2,Sf6 9.f4,Le6 10.Ld3,d5.** Med dette Træk begynder en Række interessante Kombinationer, som vi anbefale til nøjere Studium. **11.f5,d+e4 12.L+e4,Ld7 13.L+c6,L+c6 14.0-0-0,De7 15.Lg5,Lc5 16.Sf4,Le3+ 17.Kb1,L+f4.** Sort spiller paa at faa Taarn og 2 smaa Officerer for Dronningen, hvilket imidlertid, da Kongen ikke har rokeret, neppe var tilraadeligt. **18.The1,L+g5 19.T+e7+,K+e7 20.Sb5,Le4 21.Te1,The8 22.h4.** Et, som Spillet Gang viser, udmærket Træk. **22.-,Lh6 23.Sc3,Kf8 24.S+e4,b6.** Nødvendigt paa Grund af **25.Dc5+** og **26.Sf6+.** **25.Te2,Sd5 26.a3,Se3 27.Dc6,S+f5 28.Tf2,Sd6 29.S+d6,c+d6 30.g4,Le3 31.Tf3** Sort opgiver her noget for tidligt det særdeles velførte Parti. Hvid har unegtelig det bedste Spil, thi paa **31.-,Lc5** følger **32.Dd5,f6 33.g5** osv. og paa: **31.-,Tac8** følger **32.D+d6+,Kg8 33.Dd7** osv. (NS 1873, s.13)

Froms interesse for åbningsteorien var ikke stor. S.A.Sørensen skriver⁷⁵: "Med den planlæggende Skaktheori beskæftigede han sig kun forsaauidt, som det af og til

interesserede ham at finde nye Synspunkter og slaa ind paa ukjendte Baner, men hans almindelige Kjendskab til Aabningernes Theori var gennemgaaende ringe". Men Nordisk gambit som blev spillet i de to foregående partier, var det jo næsten en national pligt at beskæftige sig med, den var analyseret af danskere og svenskeren Lindehn⁷⁶. Og Froms gambit, som han selv havde opfundet og lagt navn til, blev selvfølgelig ogsaa analyseret og spillet i Kjøbenhavns Skakforening. Et enkelt eksempel ud over partiet mod Møllerstrøm er følgende fra september 1874:

Hvid: S.A.Sørensen
Sort: From

1.f4,e5 2.f+e,d6 3.e+d,L+d6 4.Sf3,Sh6 5.g3,Sg4 6.d3,S+h2 7.T+h2,L+g3+ 8.Tf2,L+f2+ 9.K+f2,Sc6 10.Lg5,f6 11.Lh4,g5 12.Lg3,h5! 13.Kg1,h4! 14.Lf2!, g4! Dette Offer af h-Bonden synes fuldstændig korrekt og er maaske endog vindende: **15.S+h4.** Hvid er nødt til at slaa, da de sorte Bønder paa Springer til e1 eller d2 aabenbart bliver uimodstaaelige. **15.-,f5 16.De1.** Paa **16.Sg6** kan følge **16.-,g3 17.S+h8,g+f2+ 18.K+f2,Dh4+ 19.Kg1!,f4** og Hvids Spil er ikke holdbart. **16.-,f4 17.Sg6,g3 18.L+g3,f+g3 19.S+h8,Dh4 20.Lg2,Dh2+ 21.Kf1,Lh3** Tabt. (NS 1874, s.303)

I foreningen var rådslagningspartier ret almindelige. 13.okt.1871 møder From Govert Nielsen og dennes fætter Vilhelm Nielsen, som ogsaa var et mangeårigt og fremtrædende medlem⁷⁷:

Hvid: From
Sort: G. og V.Nielsen

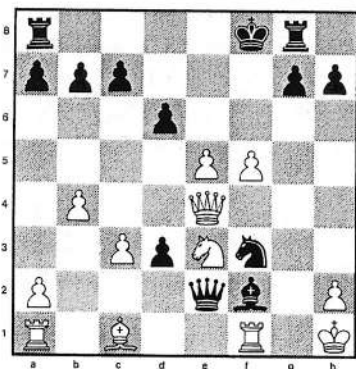
1.e4,e5 2.Sf3,Sc6 3.Lc4,Lc5 4.c3,Sf6 5.0-0-0. Det korrekte Træk i denne Stilling er **S+e4 6.d4,e+d.** Noget bedre var **Lb6,** omendskjøndt Hvid ogsaa da faar det langt stærkere Spil. Det nu følgende glimrende Angreb afgiver et lærerigt Exempel paa Midtbøndernes Styrke og Anvendelse. **7.c+d,Lb6 8.d5!,Sb4 9.e5,Se8 10.a3,Sa6 11.Lg5,f6 12.d6+,Kh8 13.Sh4(!),f+g5 14.Dh5.** Som Fortsættelsen viser er dette dobbelte Officersoffer ligesaa korrekt som elegant. **14.-,g+h4.** Sort er nødt til strax at slaa Springerens; paa **Tf6** vilde nemlig følge **15.e+f6,g+h4 (g+f6 16.Sg6+,Kg7 17.Sf8!,S+d6! 18.D+h7** og Sort er mat i faa Træk.) **16.f7,Sf6 17.Te1,g6 18.Dh6** og Hvid vinder. **15.Ld3,g6 16.L+g6,Tf7 17.L+f7,Sg7 18.Dh6,Sf5 19.Df4,Sd4 20.Sc3, Se6 21.L+e6,d+e6 22.Tad1,c6 23.d7(!),L+d7 24.Df7,Sb8.** Paa Springer til c5 taber Sort en Officer uden at Stillingen derved frigjøres. **25.Sc4,De8 26.Df6+, Kg8 27.D+h4,Df7.** Paa **Ld8** følger ligeledes **Sf6+** og Stillingen bliver analog med den foreliggende. **28.Sf6+,Kh8 29.Td3,Ld8 30.Tg3,L+f6 31.e+f6,Le8 32.Tg7, Dh5 33.f7(!),L+f7 34.Df6,Df5 35.T+f7+,D+f6 36.T+f6,Sd7.** Paa **e5** vinder Hvid ved **37.Tf8+.** **37.T+e6** og Hvid vinder sluttelig. (NS 1874, s.21)

I følgende parti, der er spillet senest 1867⁷⁸, optræder den tredje af Københavns Skakforenings stiftere, lægen Balduin Sørensen, der imidlertid snart rejste til Grønland.

Hvid: From og G.Nielsen

Sort: B.Sørensen og S.A.Sørensen

1.e4,e5 2.Sf3,Sc6 3.Lc4,Lc5 4.0-0,d6 5.c3,Lg4 6.d4,e+d 7.b4,Lb6 8.Db3,L+f3 9.L+f7+,Kf8 10.g+f3 Se5 11.L+g8,S+f3+ 12.Kg2,Sh4+ 13.Kh1,T+g8 14.f4,d3. Sort har aabnet Partiet godt og synes at have det bedste Spil. 15.Sd2,De8 16.Dd5!,Dg6 17.e5,Dg4 18.f5,Le3 19.Sc4,Lf2 20.Se3(?),De2 21.De4,Sf3

22.Dg4. Det eneste reddende Træk. Sort truede med d2 og med L+e3; begge Dele imødegaaes ved Dronningetrækket. 22.-,S+e5 23.Df4,Sf3 24.Ld2,Te8 25.f6(!),g5 26.Df5,T+e3. Urigtigt. Det korrekte Træk var Tg6. 27.L+e3,D+e3 28.D+h7,Le1. Det afgjørende Fejltræk. Paa g4 kunde vel endnu have været opnaaet remis. 29.Dh6+,Kf7 30.Dh5+,Kf8 31.T+f3,De5 32.Dh6+,Kf7 33.Dh7+,Kf8 34.De7+,D+e7 35.f+e7+,K+e7 36.T+e1+,opgivet. (NS 1873, s.358)

Hidtil har Froms modstandere, bortset fra von der Lasa, været danske, men det kan være interessant at se, hvordan han stod i forhold til udlandets førende spillere. I 1862 var den stærke svensker Lindehn på besøg i Danmark. Han vandt matcher mod andre københavnere, men tabte til From med 2½-10½. Så på dette tidspunkt var From Københavns klart stærkeste spiller⁷⁹. I 1866 var han i Sverige og spillede 15.juli mod den mangeårige kasserer i det samme år reorganiserede Stockholms Schacksällskap⁸⁰:

Hvid: From

Sort: A.W.Hafström

1.e4,e5 2.d4,e+d 3.c3,d+c 4.Lc4,c+b 5.L+b2,Sf6 6.e5,Lb4+ 7.Sd2,De7 8.Sf3,Se4 9.0-0,S+d2 10.S+d2,L+d2 11.D+d2,0-0 12.Kh1,Kh8 13.f4,d6 14.f5,d+e5 15.f6,g+f6 16.Dh6,Sd7 17.Tad1,Tg8 18.T+d7,L+d7 19.T+f6,Lc6 20.Tf2,Tg6 21.Dh5,Td8 22.L+e5+,f6 23.Lc3,De4 24.Lf1,Tdg8 25.T+f6,T+g2 26.Tg6+ og vinder (Sz 1867, s.346).

I 1867 var tyskeren Schallop i København:

Hvid: E.Schallop

Sort: From

1.e4,e5 2.Sf3,Sc6 3.Lc4,Lc5 4.b4,Lb6. Naar man ikke vil udsætte sig for det ganske vist stærke Angreb, der følger paa at slaa Bonden, anses dette for det bedste Træk. 4.-,d5 forskaffer et interessant, men neppe ganske sikkert Modangreb. 5.b5. Rokade i Forbindelse med 6.a4 osv., anses af A.Anderssen⁸¹ - der sikkert har spillet de fleste og bedste Evansgambitter - for den stærkeste Fortsættelse. 5.-,Sa5 6.S+e5, Ld4. Vi kunne ikke billige dette, oftere af From anvendte, Træk i stedet for Df6. Sort vinder vel en Officer, men de hvide Bønder trænge snart paa en for Sort ødelæggende Maade ind i Spillet. 7.L+f7+,Kf8 8.c3,L+e5 9.L+g8,K+g8 10.d4, Lf6 11.0-0. Hvid burde først ved e5 have trængt Løberen tilbage til e7. 11.-,d6 12.f4, h5 13.f5,De8 14.De2,Ld7 15.Sa3,c6 16.Lf4,De7. L+f5 synes stærkere. 17.Sc4, S+c4 18.D+c4+,Kh7 19.Tae1. Hvid taber Partiet, fordi han maa spille Tid og Kræfter paa at bringe e-Bonden frem, hvilket saa let kunne være sket i 11te Træk. 19.-,c+b5 20.Db4,a5 21.D+d6,D+d6 22.L+d6,The8. Der følger nu et belærende Bondespil. 23.Lf4. Hvid frygter for sin c-Bonde og tøver derfor endnu med at bringe e-Bonden frem. 23.-,Ld8 24.Ld2,Tf8 25.Te3,Lg5 26.Td3,L+d2 27.T+d2, Tae8 28.Tf4,Kh6 29.Tdf2,Tc8 30.T4f3,Tc4 31.e5,b4! 32.c+b4,T+d4 33.e6,Lc6 34.e7,Td1+ 35.Tf1,T+f1+ 36.T+f1,Te8 37.Te1,a+b4 38.h4,Kh7 39.Kh2,Kg8 40.Kh3,Kf7 41.g4,h+g4+ 42.K+g4,T+e7 43.Tb1,Te4+ 44.Kg5,Td4 45.Tb3,Ld5 tabt. (NS 1873, s.269)

Også i 1867 var der verdensudstilling i Paris og i forbindelse hermed planlagdes en international skakturnering. Skakspalten i Illustreret Tidende for den 31.marts meddelte⁸²:

"Der har i nogen Tid været Tale om et internationalt Skakmøde ved Verdensudstillingen i Paris iaar. Vi kunne nu bekræfte Rigtigheden af dette Rygte, idet den i dette Øiemed nedsatte franske Commission i disse Dage har udsendt sit Program. Indbydelsen til at deeltage er for de skandinaviske Landes Vedkommende sendt gjennem Hr. v.Heydebrand u.d. Lasa, og særlig Opfordring er udgaaet til Formanden for den

kjøbenhavnske Skakforening Hr. From. Vi nære Haab om, at denne vil se sig istand til at efterkomme Indbydelsen, og at de danske Skakspillere saaledes kunne blive værdigt repræsenterede i Paris.

...Mødet skal finde Sted i selve Udstillingsbygningen og begynde den 15de Mai. I den store Turnering om "Keiserpræmien" skal enhver Deeltager spille med hver af de andre, indtil to Partier ere vundne i hver enkelt Tvekamp (Remispartier tælle alt-saa ikke), og den, der tilsidst har vundet de fleste partier, erholder den første Præmie, der er udsat af Keiseren⁸³ og bestaaer i en Konstgjenstand, hvortil kommer en Pengesum, hvis Størrelse nærmere skal bestemmes af Commissionen. De tre andre Præmier bestaa ligeledes af Pengesummer. Indsatsen er for hver Deeltager 50 Francs.

...Af Spillereglerne fremhæve vi, at enhver Deeltager skal spille idetmindste fem Partier om Ugen, og at der skal ske fra begge Spilleres Side i hver Time mindst ti Træk, dog kan længere Betænkningstid gives mod Erlæggelse af 20 Francs for hvert Kvarteer, der gaar ud over den bestemte Tid..."

Den sidste bestemmelse om tidsforbruget - der blev fastslået ved at hver spiller havde et sandur - lyder kuriøs i nutidige ører. 20 Fr. var en betragtelig sum. På den tid kunne man i Paris for 1½ Fr. få en bedre middag med 4 retter og en halv flaske vin⁸⁴.

Udstillingstiden varede fra 1.april til 1.november. På Marsmarken i Paris opførtes - omgivet af haver, pavillioner og søer - en stor oval udstillingsbygning, som H.C.Andersen i sit eventyr "Dryaden" kaldte for "Nutidens Alladin-slot". Der var 50.000 udstillere fra et stort antal lande og over 10 millioner besøgende⁸⁵. Så det var en succes, men den internationale skakturnering var knapt så succesfuldt arrangeret. Starten blev skubbet til 1.juni, men i den sidste ende kom man først i gang 4.juni, hvilket var uheldigt for From, der hjemmefra havde meddelt, at han kun havde tid til at deltage juni måned ud⁸⁶. Hvornår den kunne slutte var uklart: Deltagertallet var usikkert til det sidste og reglen om, at der skulle spilles til 2 gevinster umuliggjorde jo et præcist tidsskema. Den blev da også lavet om til, at alle deltagerne mødte hinanden 2 gange. Mystisk nok fastholdtes, at kun gevinster talte, så et remisparti betød det samme, som hvis begge spillere havde tabt!

Den øverste klasse endte med at få 13 deltagere, som skulle afvikle 24 runder. Skaksalonen var indrettet i udstillingsbygningen efter anvisninger af hertugen af Valmy, der fungerede som den ene af to præsidenter for den internationale skak-kongres. Og den kejserlige 1.præmie, en pragtfuld skål af Sèvres-porcelæn, strålede den indtrædende i møde. Men placeringen havde sine ulemper: deltagerne blev afkrævet entre hver gang de kom for at spille og protester nyttede ingenting! At turneringsspillere foretrækker et lavt støjniveau havde hertugen åbenbart overset: vin-

duerne i salonen kunne kun åbnes ud mod hovedindgangen til udstillingsbygningen, hvorfra der lød en forfærdelig larm. Og nedenunder lå en koncertsal!

Turneringen varede til 11.juli. Lige som 3 andre fik From ikke spillet alle sine 24 partier, han nåede kun 8 af sine 12 modstandere, hvilket gav 5 gevinster og 11 (på papiret 19) tab. Ikke noget imponerende godt resultat, der rakte til en 11.plads, når partier vundet uden kamp ikke tælles med. De to, der blev dårligere placeret, tabte han dog til uden at spille. Havde han mødt dem, kunne det nok have forbedret placeringen.

Som nævnt var åbningsteori ikke Froms stærke side og Nordisk gambit slog ikke til af den enkle grund, at modstanderne ikke modtog den. Og i det tilfælde havde From en mærkelig forkærlighed for varianten 1.e4,e5 2.d4,e+d 3.c3,d5 4.D+d4,d+e4 5.D+d8+,K+d8, et slutspil med bonde mindre. 1 gevinst indbragte denne variant dog. Mod spanieren Golmayo præsterede han med sort følgende: 1.e4,e5 2.Sf3,Sc6 3.d4,e+d4 4.S+d4,Dh4 5.Sb5,D+e4+ 6.Le2,De5? 7.f4! Hvid vandt efter at have slået med springeren på c7 og a8. Det kan måske tilskrives den stærke larm, som i følge tyskeren Neumann, der blev nr.4, forklarede mange fejltræk. Polakken Win-awer var i det ene parti helt nedspillet, men vandt alligevel, da From blev for sorg-løs⁸⁷. Men nogle gode partier blev da det til. I "Verdens bedste skak" gengiver Jens Enevoldsen Froms ene gevinst mod den berømte amerikanske problemkomponist Sam Loyd⁸⁸. Her følger den anden:

Hvid: Loyd

Sort: From

1.e4,e5 2.Sf3,Sc6 3.Lb5,g6 4.d4,e+d4 5.S+d4,Lg7 6.Sf3,Sge7 7.0-0,d6 8.Sc3,0-0 9.Lg5,f6 10.Lc4+,Kh8 11.Le3,Lg4 12.Le2,L+f3 13.L+f3,Se5 14.Le2,f5 15.f4,S5c6 16.Ld3,f+e4 17.L+e4,De8 18.Tf3,Td8 19.Ld3,d5 20.Ld2,Sd4 21.Th3,Sef5 22.Df1,c5 23.Te1, Dc6 24.Df2,c4(!) 25.L+f5,S+f5 26.Kh1,d4 27.Se4,Tde8 28.Sg5,T+e1+ 29.D+e1,h5 30.Dd1,Sh6 31.c3,d3 32.Le3,a6 33.Sf3(?),Sg4(!) 34.Sd4,S+e3 35.T+e3,L+d4 36.c+d4,T+f4 37.Te5,Df6 38.Kg1,T+d4 39.De1,d2 40.Te8+,Kh7 41.opg. (Sz 1868, s.223).

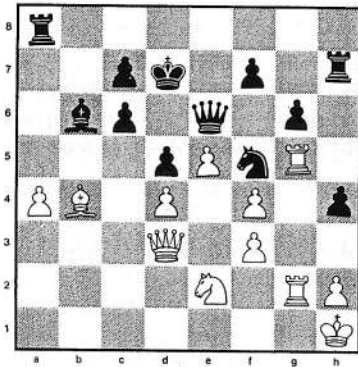
Det blev også til 2 sejre mod Arnous de Rivière, som ansås for Frankrigs da stærkeste spiller⁸⁹:

Hvid: From

Sort: de Rivière

1.e4,e5 2.d4,e+d 3.Sf3.Sc6 4.Lc4,Lc5. Spillet er nu gaaet over til almindelig skotsk Gambit **5.c3,d6.** Nu er Spillet italiensk Parti med det tidligere almindelige men ikke gode Forsvar. Mærkeligt nok er det, at Sort, der er saa vel hjemme i Spillets Theori, forglemmer dette og undlader at trække Sf6, der ene kan forhindre Hvid

i at sætte sig i Besiddelse af Midten med sine Bønder. Som man vil se allerede i 9de Træk hævner denne Forsømmelse sig. **6.c+d,Lb6 7.0-0**. Endnu stærkere anses Sc3 at være. **7.-,Lg4 8.Lb5,L+f3 9.g+f3**. Naar de sorte Springere ikke ere ved Haanden til strax at operere sammen med Dronningen, er den aabne g-Linie sjelden til Skade for Hvid i analoge Spil, tværtimod vindes der ofte en god Angrebslinie for det hvide Taarn, ligesom Midten betydelig styrkes. **9.-,Kf8**. Se Noten til 5te Træk; paa d5 kan bl.A. følge **10.Sc3** med forskellige Ubehageligheder, der ende med, at Sort alligevel for ikke at miste en Officer er nødt til at gaa med Kongen og opgive at faa rokeret. Spillet har nu faaet sin Karakter, Hvid har en lille Fordel i Stillingen, som han skal gjøre gjældende, Sort derimod udjævne. Man vil finde, at Kampen, der udspinder sig herom og som hører til de aller vanskeligste, er ført med den Ro og Præcision, man kan vente, naar 2 saa fortrinlige og jævnyrdige Spillere mødes; sikkert og uden Overilse skrider Angrebet frem, sejt og uden Blottelse føres Forsvaret. **10.Le3,Df6 11.L+c6,b+c6 12.Sc3,Se7 13.Kh1,Sg6 14.Tg1,h5 15.Tg5,Se7 16.f4,g6 17.a4,a5 18.Dd3,d5**. For at aabne den hvide Diagonal, der er Hvids svageste Side, eller dog skaffe Springerens Plads paa f5. **19.f3,Td8 20.e5,De6 21.Tag1,Sf5 22.Se2,h4! 23.b3!** For at gjøre Løberen, som Springerens kan afløse paa Vagten, mobil. **23.-,Ke7**. Sort der vil have sine Taarne forenede, foretrækker med Rette at staa paa d7 for paa g7 med Kongen. **24.Lc1,Kd7 25.La3,Th7 26.b4**. Hvid der allerede i 17de Træk havde den Mulighed for Øje, at det kom an paa at bryde igjennem paa Dronningens, holde igjen paa Kongens Fløj, søger yderligere at rydde Vejen. **26.-,Tdh8**. Sort truer nu med at hugge igjennem paa g3. **27.T1g2,a+b4 28.L+b4 Ta8**. For at forhindre a-Bondens truende Fremmarche.

29.a5!,L+a5. Sort maa gaa ind paa Hvids Kombination, der i Virkeligheden viser sig afgjørende, for ikke at have Taarn og Løber ørkesløst staaende i Krogen; som det vil ses kan han ogsaa haabe at faa Kvaliteten tilbage - se 32. Træk. **30.Da3,L+b4 31.D+a8,Le7 32.T5g4,Se3 33.Dg8,Th5 34.Tg1,Df5**. Det var kun en Luft-

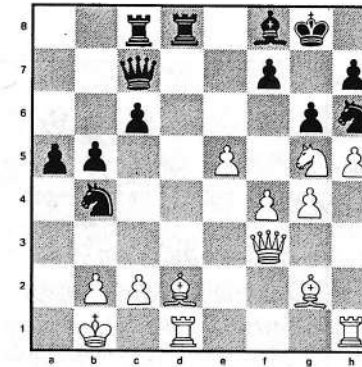
spejling, der viste sig for Sort med den Kvalitet; slaar han her Taarnet følger: **35.f+g4,Th6 36.Dg7,g5 37.f5** o.s.v. **35.h3,Dc2 36.e6+**. Atter et smukt og meget stærkt Bondeoffer **36.-,K+e6 37.T+g6+,Kd7 38.D+f7,Df5**. Ellers Mat i faa Træk. **39.D+f5,S+f5 40.Tc1,Ld6 41.Tg5,T+g5 42.f+g5,Se7 43.f4,Ke6 44.Kg2,Kf5 45.Kf3,Lb4 46.Sc3,Sg6 47.Se2,Se7 48.Tb1,Ld6 49.Tb8,Sg6 50.Tg8,c5 51.Tg7,Se7 52.Tf7+,Kg6 53.Tf6+,Kg7 54.f5,c4 55.Kg4,Lg3 56.Ta6,Kf7 57.Ta7,Ld6 58.Sc3**, opgivet. (NS 1877, s.6)

Blandt deltagerne var ogsaa Wilhelm Steinitz, der betragtedes som verdensmester efter en matchsejr på 8-6 året før over Adolph Anderssen, vinderen af turneringen i London 1851⁹⁰. Steinitz vandt nu ikke i Paris, men blev kun nr.3 efter Kolisch fra Østrig-Ungarn, der var en af de 4 som From ikke mødte, og Winawer fra Polen. Af særlig interesse må det være at se, hvad From kunne præstere mod de kommende mange års stærkeste skakspiller. From er vel den eneste dansker, der nogensinde har mødt Steinitz i et turneringsparti:

Hvid: Steinitz

Sort: From

1.e4,e5 2.f4,d5 3.e+d,e4 4.Sc3,Sf6 5.De2,Lc5. Sort spiller i tilfæde af S+e4 på det stærke angreb han så kan indlede med 0-0. **6.d3,0-0 7.d+e4,c6**. Først Te8 synes stærkere for sort. **8.d6,Sg4 9.Sh3,D+d6 10.Ld2,b5 11.0-0-0,a5 12.e5,Dc7**. Med henblik på angrebslinien til a3 kom det ogsaa stærkt i betragtning at trække damen til e7. **13.Se4,Le7 14.Shg5,Sh6 15.Dd3(!),Lf5(!) 16.h3,Sa6(?) 17.g4,Tfd8 18.Df3,L+e4 19.D+e4,g6 20.Lg2,Tac8 21.Df3,Sb4 22.h4,S+a2+(?) 23.Kb1,Sb4 24.h5,Lf8**

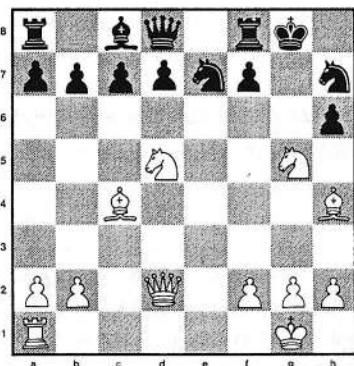
25.h+g6,h+g6 26.Se4,f5 27.Sf6+,Kf7 28.L+b4,T+d1+. En fejl, der fremskynder nederlaget for sort; men ogsaa hvis sort i stedet havde slået tilbage på b4, ville hvid

dog snart være kommet i afgørende fordel med 29.g5 og 30.Db3+. 29.T+d1,Td8 30.Db3+,Kg7 31.L+f8+, opg. (Sz 1868, s.206. Noter: ?).

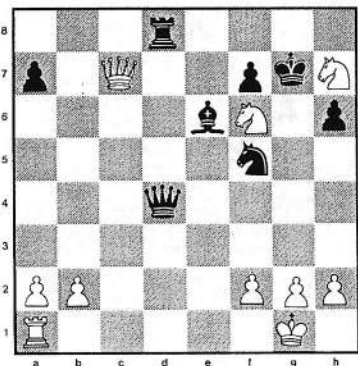
Hvid: From

Sort: Steinitz

1.e4,e5 2.Sf3,Sc6 3.Lc4,Lc5 4.c3,Sf6 5.d4,e+d4 6.0-0,S+e4 7.c+d4,Le7 8.d5,Sb8 9.Dd4,Sf6 10.d6,L+d6 11.Te1+,Le7 12.Sc3,0-0 13.Lg5,h6 14.Lh4. Her kom 14.T+e7 i betragtning. 14.-,Sc6 15.Dd2,Sh7 16.T+e7. Nu kommer kvalitetsofret for sent. 16.-,S+e7 17.Sd5,g5 18.S+g5

18.-,Sf5(!) 19.S+h7,D+h4 20.Sdf6+. Her kom måske Shf6+,Kg8 21.g4,c6 22.Dc3 i betragtning for hvid. 20.-,Kg7 21.Dd3,d5 22.L+d5,Td8 23.Df3,T+d5 24.D+d5, Le6 25.D+b7,Td8 26.D+c7, Dd4

27.h3,Tc8 28.Db7,Db6 29.D+b6,a+b6 30.g4,Se7 31.a4,Lb3 32.Ta3,Lc2 33.Te3,Sc6 34.Sd5,K+h7 35.S+b6,Tb8 og sort vandt til sidst. (Sz 1868, s.206. Noter: ?).

Steinitz' klasse havde From ikke, men han var jo også debutant i international turneringsskak og amatør. Steinitz fortsatte sin glørværdige karriere, mens From, der også havde været i Frankrig for at studere de franske fængsler⁹¹, vendte hjem til sit danske fængselsvæsen og den københavnske skakforening. Den blomstrede i disse år og i slutningen af 1872 besluttede to af dens unge medlemmer Oscar Theobald Malmquist og Søren Anton Sørensen at oprette et månedsskrift for skak. Da de fremlagde planerne for det i foreningen, blev de mødt med forbavselse og From udråbte: "Men ere de Mennesker da gale!"⁹². At det var et voveligt foretagende siger sig selv med de få organiserede skakspillere, der var i Danmark. Redaktørerne forudså også, at det måtte have hele Skandinavien som sit område, derfor det flere gange nævnte navn "Nordisk Skaktidende". Bladet blev af international standard og selv om Malmquist døde allerede i 1874, eksisterede det til udgangen af 1881. Takket være det kender vi meget til det danske og nordiske skakliv i disse år⁹³.

I øvrigt var Froms formandstid ved at nærme sig sin ende, i 1873 trak han sig tilbage og han blev stadig mindre aktiv. Ved nytår 1876 noterer Nordisk Skaktidende at "...Froms overordentlige Talent synes mere og mere kun at skulle anvendes til Spil af den allerletteste Genre" og et år senere: "...vor Bedstemand har trukket sig tilbage fra al alvorlig Skakpraxis, skøndt han ikke behøver at sky nogen Kamp mod hvemsomhelst". Ved årsskiftet 1879-80 er han ikke længere medlem⁹⁴. Det sidste parti der findes af From i Nordisk Skaktidende er spillet 14.febr. 1879. På dette tidspunkt - om ikke før - havde S.A.Sørensen afløst ham som Danmarks stærkeste spiller.

Hvid: S.A.Sørensen

Sort: From

1.e4,e5 2.Sc3,Sc6 3.f4,Lc5. Sort gør sandsynligvis rettest i at tage imod Gambiten. Steinitz-Gambiten, der ifølge Hvids hele Spillemaade sandsynligvis vilde følge, maa dog være ukorrekt, navnlig mod en Modstander som Føreren af de Sorte. Ved den valgte Spillemaade kommer Sort ogsaa stærkt i Defensiven og har ikke let ved at skaffe sig Luft. 4.f+e5,L+g1 5.T+g1,S+e5 6.d4,Sg6 7.g3!,d6 8.Lc4,c6 9.Tf1,f6 10.Dh5,Se7 11.e5. Indledningen til interessante Manøvrer. 11.-,d5 12.e+f6,g+f6 13.Se4!,d+e4. Det vilde upaatvivleligt have været altfor farligt at slaa Løberen, skøndt Hvids stærkeste Fortsættelse ikke synes at ligge lige for. 14.T+f6,D+d4 15.Lf7+,Kd8 16.Lg5! Der trues nu saavel med T+g6 som Td1. 16.-,D+b2! 17.Td1+,Kc7 18.L+g6,S+g6 19.Tf7+,Kb6 20.Lf6,Db4+ 21.c3,Dc4 22.Tb1+,Ka6 23.Tb4,D+a2. S.A.S. bemærker, at han her frygtede det fine Modtræk Lg4, hvilket

i ikke ringe Grad vilde have vanskeliggjort ham Attaken. **24.Dd11,b5 25.c4,e3 26.c+b5+,c+b5 27.Dd6+,Ka5 28.Lc3!** Sort er fortabt, hvorledes han spiller, thi paa 28.-,D+f7 følger 29.Ta4++,K+a4 30.Db4 ‡. (NS 1879, s.189. Noter af Anders Therkelsen)

8.Karriere under Justitsministeriet.

From blev som tidligere nævnt ansat ved overinspektionen for fængselsvæsenet 1. febr. 1853 som assistent. Eller copist, som han står som i de københavnske vejvisere de første år. Dette havde under enevælden været en ikke ubetydelig stilling, som krævede juridisk eksamen. Men efterhånden blev det, hvad man snarest ville tro det var, nemlig en der stod for den omfattende og mekaniske skrivning, der var nødvendig på et tidspunkt, hvor skrivemaskiner med gennemslagspapir ikke var opfundet, og endnu mindre fotokopimaskiner. Da From som ganske ung drømte om at blive digter, var det nok ikke den form for skribentvirksomhed, han havde i tanker. Der var dog kommet det ud af de litterære ambitioner, at han havde fået en nydelig og læselig håndskrift, en kvalifikation ved den slags arbejde.

Så ringe en stilling var det nu heller ikke, for mens den daglige og ugentlige arbejdstid i landbrug, industri og detailhandel efter nutidig standard var lang, så var den kort i ministerierne. Det gav gode muligheder for at tage ekstraarbejde og 1. januar 1859 blev From ansat som assistent i Statistisk Bureau, forgænger for Danmarks Statistik. Her blev han igen kollega med Møllerstrøm, der som nævnt var kancellist, en højere stilling end assistent. Det virker som om From har betragtet dette som sin hovedstilling. Men han forlod den igen allerede 31. maj 1861⁹⁵.

På dette tidspunkt var overinspektørstillingen for fængselsvæsenet netop blevet nedlagt og afløst af et fængselskontor i selve Justitsministeriet. Her blev From ansat som assistent og bogholder (dvs chefens eneste medhjælper). Så efterhånden havde han temmelig meget at se til og må have været mere end almindelig flittig. I en opgørelse over medarbejderne i Justitsministeriets departementer i febr. 1868 oplyses det, at han fik 820 Rigsdaler om året i fængselskontoret, desuden 348 Rd. som bogholder og 464 Rd. som skriver i det øvrige ministerium. I alt 1632 Rd og det bragte From tæt på en kontorchefindtægt: 3 af justitsministeriets 4 kontorchefer havde en årsløn på 1690 Rd⁹⁶.

Det forklarer nok, at han havde haft råd til at rejse til Tyskland i 1862 og Sverige i 1866 for at studere disse landes fængsler⁹⁷, foruden turen til Paris.

Der var også andet at bruge pengene til. Froms kone fødte i årene frem til 1873 10 børn, hvoraf de 2 døde som små⁹⁸. Så det var ikke underligt at lejligheden på Blegdamsvej 26, 3. sal blev for lille. Froms mor og søster opholdt sig dog ikke længere hos ham. Moderen vendte tilbage til Tolderensstræde i Nakskov. I 1860-folketællingen ses hun at bo i nr. 57 og være spækhøker. Bodil From døde 21. januar 1864, 70 år gammel⁹⁹. Søsteren blev formentlig i København.

Omkring 1872-73 købte From ejendommen Nørrebrogade 104, et 2-etagers hus med kvist, bygget 1866 over for Assistens kirkegård. Det eksisterer endnu, lidt ombygget, men reduceret til baghus, da der er opført et 5-etagers forhus ud til Nørrebrogade i det der dengang var have¹⁰⁰. Huset - eller villaen - havde 11 værelser, men familien From benyttede dog ikke dem alle. Et antal blev udlejet til anden side, man kan gætte af hensyn til økonomien¹⁰¹.

På Nørrebro blev Froms tid også optaget af velgørende arbejde. Han skriver: "...i Aarenes Løb har [jeg] ydet et ikke ringe Arbejde i forskellige philanthropiske Øjemed; i mere end 11 Aar, nemlig fra 1877-88, har jeg saaledes under Københavns Understøttelsesforening bestyret en af de besværligste Kredse paa Nørrebro, ligesom jeg i en Række af Aar har været Medlem af og virket for Nørrebros Bospisningsforening".

At bospisningsforeninger havde til formål at bespise byens fattige, kan man næsten gætte sig til. Københavns Understøttelsesforening stiftedes 1874 og organiserede den private velgørenhed, der fandtes ved siden af det kommunale fattigvæsen. Dens oprindelig 14 afdelinger var igen inddelt i kredse. Kredsene havde en forstander og et antal undersøgere, der skulle bedømme de ansøgninger om hjælp foreningen fik¹⁰².

I sine erindringer skriver historikeren Niels Neergaard (1854-1936), der var konseilspræsident 1908-09 og statsminister 1920-24 (titlen ændredes med Grundloven af 1915)¹⁰³:

"Fra Efteraaret 1882 vendte jeg tilbage til min gamle Kærlighed, *Københavns Understøttelsesforening*, hvor jeg i de nærmest følgende Aar vedblev at arbejde som Undersøger. Mit særlige Omraade var Nørrebros "Rabarberkvarter"¹⁰⁴, og jeg tør nok sige, at jeg i disse Aar lærte denne uhyggelige Bydel at kende som faa andre. Min "Distriktsforstander" var den senere Inspektør for Kvindefængselet paa Kristianshavn, *S.From*, dengang Bogholder i Justitsministeriet, en Mand med et varmt Hjerte og udviklet social Forstaaelse. Vi blev, trods den store Aldersforskel, Venner i disse Aar, og da vore Synsmaader angaaende Understøttelsesarbejdet ganske faldt sammen, overlod han mig en væsentlig større Del af Sagerne, end der egentlig tilkom mig, saa jeg var rigeligt beskæftiget Vintrene igennem".

Froms videre karriere i Justitsministeriet fremgår i korte træk af følgende bemærkninger til finansloven for 1890-91¹⁰⁵. 24. marts 1890 blev han nemlig udnævnt til fængselsinspektør. Overinspektøren og ministeriet ønskede at give ham anciennitet som sådan tilbage til 1875, så han kunne komme op på den højeste løn for fængselsinspektører, nemlig 4000 kr om året + fri bolig:

"...har Overinspektøren mindet om, at den paagældende Embedsmand i ikke mindre end 37 Aar har været i Fængselsvæsenets Tjeneste, idet han i Aaret 1853 af den daværende Overinspektør for Fængselsvæsenet blev ansat som Assistent ved Over-

inspektionen. Da i 1861 Kontoret for Fængselsvæsenet oprettedes, blev han af Justitsministeriet beskikket som Assistent i dette. I 1884, da Overinspektionsstillingen blev genoprettet, blev han antaget som Sekretær ved denne. Overinspektøren har hertil føjet, at dette hans lange Arbejde i Fængselsvæsenets Tjeneste har været i høj Grad fortjenstfuldt, og særlig, at han med udmærket Dygtighed har varetaget alt, hvad Funktionen som Overinspektionens Sekretær paalagde ham, saa at han har været Overinspektionen til uvurderlig Hjælp under de Forhandlinger, som have fundet Sted om Foranstaltninger af mere indgribende Betydning. Men hertil kommer at oftnævnte Embedsmand siden 1867, indtil han beskikkedes i sit nye Embede, har udarbejdet Justitsministeriets Budgetforslag og Regnskabsoversigter og siden 1879 tillige været dets Kasserer... Da Justitsministeriet i den lange Aarrække, i hvilken den her omhandlede Embedsmand saaledes ogsaa har arbejdet for samme, har lært at sætte Pris paa hans fremragende Dygtighed og administrative Evne, skal man paa det bedste støtte det fremkomne Forslag, for hvis Bevilgelse man formener, at Billighed i høj Grad taler".

From fik sit anciennitetstillæg. I den nævnte periode havde han ogsaa foretaget et par tjenstlige udlandsrejser for at studere fængselsvæsen. I 1881 til Sverige og Finland med en afstikker til Sct. Petersborg og i 1889 til Frankrig. Ved den første af disse rejser forhandlede han om oprettelsen af en nordisk fængselsstatistik¹⁰⁶, sikkert som opfølgning på en artikel han havde skrevet i Nordisk Tidsskrift for Fængselsvæsen for 1880: "Bør der stræbes hen til at tilvejebringe en fælles nordisk fængselsstatistik?". Et par andre artikler om fængselsvæsen har From ogsaa offentliggjort¹⁰⁷. Det fængsel From blev chef for var Christianshavn Straffeanstalt. Da der fulgte embedsbolig med, blev huset på Nørrebrogade solgt¹⁰⁸ og familien flyttede til Christianshavns Torv 1. Anstalten fyldte et betragteligt areal og lå ud til Christianshavns Torv/ Overgaden oven Vandet / Sct. Annæ Gade / Dronningensgade. Her havde tidligere ligget børnehus - en slags opdragelsesanstalt - siden "Tugt-, Rasp- og Forbedringshus". Senere blev navnet ændret til Christianshavn Straffeanstalt. Frem til 1870 var den både mands- og kvindefængsel, men dette år flyttedes mandsfangerne til Viborg og Horsens, derefter var det kun for kvinder. Da From overtog anstalten, var der ca. 150 indsatte¹⁰⁹.

Froms embedstid blev ret kort, han døde 6. maj 1895 efter længere tids håbløs sygdom. For inden nåede han dog at blive udnævnt til Ridder af Dannebrog 2. maj 1891. Et par år før sin broder var Edele Cathrine Marie From afgået ved døden 26. februar 1893 som arbejdsforstanderske på anstalten¹¹⁰. Det kan næppe være andre end From, der havde hjulpet hende til den stilling.

I kirkebogen for Vor Frelses sogn er som dødsårsag for From angivet "Forsnævring af Mavesækken (Cancer)", at han døde hjemme og blev begravet på Vestre kirkegård 11. maj 1895.

FORKORTELSLISTE.

- CB = Collinske Brevsamling i Det kongelige Biblioteks håndskriftssamling.
 Gen = Generalstaben: Den dansk-tydske Krig i Aarene 1848-50, Kbh. 1867-87.
 HN = Hartvig Nielsen: Skak i tusind år, Ejbybro 1965.
 Ill. Tid. = Illustreret Tidende (ugeblad).
 JE = Jens Enevoldsen: Verdens bedste skak 1, Kbh. 1966.
 Levn. = Optegnelse af de vigtigste Begivenheder i Fængselsinspektør M. S. J. Froms Levnetsløb, 1893 (godt 7 håndskrevne sider i Ordenskapitlet).
 NS = Nordisk Skaktidende 1873-81.
 Sz = (Deutsche) Schachzeitung, 1846 -
 TFS = Tidsskrift for Skak, 1895 -

NOTER.

- ¹Kirkebøger, Nakskov 1828 og 1833. I kirkebogen staves første navn Marthin. Folketællingslister Nakskov 1834, 1840 og 1845. Om Nakskov: J.P. Trap: Danmark, 5. udg., bd. IV, 3, Maribo Amt, Kbh. 1955, s. 649-51.
²Brev fra S. Bindsbøll til Jonas Collin 21/3 1847, CB XXI. Severin Claudius Wilken Bindsbøll (1798-1871) blev efter tiden i Nakskov biskop i Aalborg 1851-56 og for Lolland-Falster stift 1856-71. Om at Froms far skal have ejet et par små huse: Levn., s. 1.
³C. C. Haugner: Nakskov Købstads Historie, bd. 2, Kbh. 1935, s. 78-80.
⁴CB VII. Mine rettelser og tilføjelser er i dette og de følgende breve sat i skarp parentes. Et par særligt rørstrømske afsnit er ikke medtaget.
⁵dvs. Andersen. Ordene er første linie af digtet "Det døende Barn" (1825).
⁶Oehlschlager (1779-1850) blev laurbærkranset som Nordens digterkonge i Lunds domkirke 1829. Tragedien Sokrates udkom 1836.
⁷Hovedgård i nærheden af Nakskov.
⁸Johan Ludvig Heiberg (1791-1860), forfatter. "Pottemager Walther" står i hans debutbog "Marionetteater" fra 1814.
⁹Værker af Oehlschlager. Sct. Hansaftenspil, i Digte 1803; Aladdin, i Poetiske Skrifter 1805; Nordens Guder, et episk Digt 1819.
¹⁰Prometheus. Maanedskrift for Poesie, Æsthetik og Kritik I-VI, Kbh. 1832-34.
¹¹Hauch (1790-1872), Ingemann (1789-1862) og Baggesen (1764-1826): danske forfattere. Molbech (1783-1857): dansk filolog, historiker og litterat. Hans "Dansk Poetisk Anthologic" I-IV udkom 1830-47.
¹²H. C. Andersens romaner "Improvisatoren" og "Kun en Spillemand" udkom hhv. 1835 og 1837. Christian er den fattige hovedperson i sidstnævnte, et musikalsk talent, måske et geni, der imidlertid går til grunde.
¹³I brevssamlingen NKS 2315.4^o i Det Kongelige Biblioteks håndskriftssamling.
¹⁴Ingemann: "Tassos Befrielse. Et dramatisk Digt", Kbh. 1819.
¹⁵rbd = rigsbankdaler.
¹⁶Noget af ordet bortrevet.
¹⁷Brev fra Andersen til Collin dateret Nyso d. 2. juni: "...Bliv ikke vred at jeg, ved Afreisen sendte Dem det unge Menneske, som tyede til mig og hvem jeg ikke kjender, men jeg vidste øieblikkelig intet andet end sende Dem hans Brev og lade ham selv komme til Dem, Bindsbøll, der har, troer jeg været hans Lærer, giver vel de bedste Oplysninger...". H. C. Andersens Brevveksling med Jonas Collin den ældre og andre Medlemmer af det collinske Hus, bd. 1, Kbh. 1945, s. 261.

- ¹⁸CB XXII.
- ¹⁹Her og i næste linie er noget af ordene bortrevet.
- ²⁰Dansk Biografisk Leksikon. 3. udgave, bd.3, Kbh. 1979, s. 473-76 (Harald Jørgensen).
- ²¹CB XXII.
- ²²Om Rosendahl og Nykøbing Katedralskole på denne tid: Georg Nørregård: "Nykøbing på Falster gennem tiderne", 2. del: "Demokratiets vækst", Nyk.F, 1982, s.108. Rosendahls notat: Nykøbing Katedralskoles arkiv i Landsarkivet for Sjælland, dagbøger over skoleårets forløb, bindet for 1837-53. Rosendahls brev til Collin, CB XXI. Krarup var formentlig en silke-og klædehandler i København.
- ²³Breve 24/9 1846 og 21/3 1847, CB XXI.
- ²⁴Nykøbing Katedralskoles arkiv: Indstilling til stipendier. Direktionens godkendelse: Indkomne skrivelser 1845-52, nr.766. Det ser ikke ud til at From har modtaget nogen egentlig kongelig understøttelse. Fonden "Ad usos publicos", som ydede tilskud til kunst og videnskab, ville have været en mulighed, men den var opløst i 1842 og dens opgaver overtaget af Finansdeputationen. Jeg har gennemset dennes journaler på Rigsarkivet for årene 1845-47, også for evt. at finde den ansøgning Collin indgav på Froms vegne, men uden held. Nærmere oplysninger kan måske findes i Collins breve til Bindsbøll. Disse er formentlig bevaret i Bindsbølls privatarkiv, der befinder sig i Maribo stiftsbibliotek.
- ²⁵Når Rosendahl kalder det 3.kl., må det skyldes en fejl. Året før havde skolen kun haft 4 klasser, sådan at 3.kl. var den næstøverste. Men i dette skoleår udvidedes til 5.
- ²⁶Nykøbing Katedralskoles discipelprotokol 1757-1866, ark 302-04. I den ørstedeske karakterskala, der anvendtes var karaktererne: udmærket godt (ug), meget godt (mg), godt (g), temmelig godt (tg), mådeligt (mdl), slet. Hvertil så kunne tilføjes plusser eller spørgsmålstegn.
- ²⁷H.C.Andersen: "Mit Livs Eventyr", bd.1, Kbh. 1975, s.78, 100 og 400.
- ²⁸Brev til Collin 21.marts 1847, CB XXI.
- ²⁹Dagbøger over skoleårets forløb, bindet 1837-53.
- ³⁰TfS, 1.juni 1895, s.169. Nekrologen er også gengivet i HN, s.102.
- ³¹Bindsbøll til Collin 10/6 1847, CB XXI. Kronprindsen er den senere Frederik 7. Severin havde skiftet logi i skoleårets løb.
- ³²Levn., s.2.
- ³³At Andersen ikke havde glemt Severin ses af en notits i hans almanak for 11.marts 1847: "...Fik af Grev Knuth 20 Rdlt til From og Løfte om at tage sig af ham.", H.C.Andersens Almanakker 1833-73, udg. af Helga Vang Lauridsen og Kirsten Weber, Kbh. 1990, s.189. Knuth er F.M.Knuth til Knuthenborg (1813-56), der siden blev udenrigsminister.
- ³⁴Brev fra Andersen til Collin 28.aug.1848 og dennes svar 5.sept. H.C.Andersens Brevveksling med Jonas Collin den ældre og andre Medlemmer af det collinske Hus, bd.2, Kbh. 1945, s.15 og 17.
- ³⁵Levn., s.2.
- ³⁶Johs.Nielsen: Treårskrigen 1848-51, Kbh.1993, s.30. Beskrivelsen i det følgende af 1849-krigens store træk er på grundlag af denne lille udmærkede og overskuelige bog, s.30-47.
- ³⁷Levn.,s.2.
- ³⁸De værnepligtiges gennemsnitlige højde var i 1852 165,4 cm, Hans H. Worsøe: Find dine rødder. Politikens håndbog i slægtshistorie, Kbh.1987, s.168.
- ³⁹Stambog for 6.bat., 4.komp. 1842-53. Mikrofilm M12251 på Rigsarkivet.
- ⁴⁰Gen, 2.Del: Krigen i 1849, Kbh.1873-78, s.711-12, 866 og 871.
- ⁴¹Gen, 2.Del, s.871-72.
- ⁴²Gen, 2.Del, s.886-901 og bilag 8. Citatet: s.886-87.
- ⁴³Levn, s.2-3.
- ⁴⁴Gen, 3.Del: Krigen i 1850, Kbh.1880-87, s.55.
- ⁴⁵Kirkebog og folketællingslister 1850 for Nakskov. Froms moder og søster bor nu Tolderensstræde 399a, lige som nr.54 et matrikelnummer, ikke et husnummer.
- ⁴⁶Frederiksværks københavnske hovedkontor, journalsag 895 i 1850; 105 og 112 i 1851 (fremført til

- 353/1851), Rigsarkivet. Levn., s.3.
- ⁴⁷Levn., s.3.
- ⁴⁸Veiviser eller Anvisning til Kjøbenhavns, Christianshavns, Forstædemes og Frederiksbergs Beboere for Aaret ...
- ⁴⁹Folketællingsliste, Vingaardsstræde 129A, København 1855. Der er ikke tale om husnumre, som først indførtes 1859, men om matrikelnumre. Huset i Rosenborggade findes stadig, men ellers er det forsvundne matrikelnumre med nu nedrevne huse.
- ⁵⁰Levn., s.7. Folketælling 1880, Nørrebrogade 104, København.
- ⁵¹Den københavnske vejviser 1857.
- ⁵²HN, s.23-51.
- ⁵³NS 1874, s.97-98.
- ⁵⁴Se JE, s.20-26.
- ⁵⁵Sz 1862, s.200-02.
- ⁵⁶Møllerstrøms medlemskab i foreningen, se HN, s.47. Om turneringen i London: JE s.26-36.
- ⁵⁷Ill.Tid. nr.454, 7.juni 1868, s.316. Citeret efter HN, s.52-53. At der er From, som er forfatteren, se NS 1873, s.10, note 2.
- ⁵⁸Christian Jørgensen (1805-1860), professor i matematik.
- ⁵⁹Fra 1834 til Grundloven af 1849 havde Danmark rådgivende provinsialstænder.
- ⁶⁰Ikke i Statistisk Bureau, som S.A.Sørensen skriver i sin nekrolog, TfS 1895, s.169. Her var From først ansat 1859-61.
- ⁶¹Man kan læse meget om ham i HN, særlig s.54-73.
- ⁶²Axel F.Hansen: Mindeskrift over de i 1864 faldne Officerer, Kbh.1909. Om Kemp, s.112-15.
- ⁶³Undtagelsen er at From i Levn., s.6-7 skriver, at han sendte et hyldestdigt til den finske digter Runeberg i anledning af dennes 65 års fødselsdag og at dette uden Froms vidende blev offentliggjort i Helsingfors Dagblad for 7.februar 1870. Årstallet er nok fejlløst, da Runeberg fyldte 65 år 5.febr. 1869.
- ⁶⁴Kongelig Dansk Hof- og Statskalender. Statshaandbog for Kongeriget Danmark for Aaret 1865, s.XXXV.
- ⁶⁵NS 1874, s.161-64.
- ⁶⁶Citeret efter HN, s.75.
- ⁶⁷HN, s.11.
- ⁶⁸Hvid har 21.Lf4, så der menes snarere 20.-,Lc6, men hvis hvid først spiller T+c7 i 22.træk kan følge 22.-,Sec6.
- ⁶⁹Her må vist menes Tce2.
- ⁷⁰Lademanns Skakleksikon, bd.2, Kbh.1982, s.70.
- ⁷¹Foreningens 25 års jubilæumsskrift, citeret efter HN, s.83-84. Det originale jubilæumsskrift har jeg ikke haft adgang til, da det er bortkommet fra Det kongelige Bibliotek.
- ⁷²Nekrolog i Ill. Tid., 21.dec. 1913, gengivet i HN,s.104-05.
- ⁷³TfS 1895, s.170.
- ⁷⁴Det er vanskeligt at se, hvorfor hvid ikke spiller 10.D+h5,Db4+ 11.Kd3.
- ⁷⁵TfS 1895, s.170.
- ⁷⁶von der Lasa: "Das dänische Gambit", Sz 1867, s.202-07. NS 1873, s.9.
- ⁷⁷Man kan læse om ham i HN, bl.a. s.105-06 nekrologen fra TfS, marts 1918.
- ⁷⁸Partiet er angivet uden tid og sted i NS, men findes også i Ill.Tid., nr.415 for 8.sept. 1867.
- ⁷⁹Sz 1862, s.221-22. Dette indlæg er af B. Sørensen, ikke som angivet HN, s.74 af S.A.Sørensen.
- ⁸⁰Sz 1867, s.346. Om Hafstrøm f.eks NS 1875, s.5 og 1880, s.120.
- ⁸¹Tyskeren Adolph Anderssen (1818-1879), som bl.a. havde spillet det såkaldte eviggrønne parti, der er en Evans-gambit. Se f.eks. JE, s.127.
- ⁸²Nr.392, s.217. Det er formentlig From selv, der har skrevet denne artikel. Han har åbenbart i en periode haft den lille skakpalte i Ill.Tid., der som oftest blot bragte en opgave. I betragtning af at

S. A. Sørensen angiver From som forfatter til spaltens omtale af Møllerstrøm i nr. 454, 1868 (NS 1873, s. 10, note 2). Hvor længe From var redaktør er uklart; men i 1870 blev spalten overtaget af O. T. Malmqvist (NS 1874, s. 324-5).

⁸³Napoleon 3.

⁸⁴Albert Fabritius (udg.): Maleren Otto Baches Erindringer, Kbh. 1964, s. 92.

⁸⁵Margit Mogensen: Eventyrets tid, Danmarks deltagelse i Verdensudstillingerne 1851-1900, Landbohistorisk Selskab 1993, kap. 7.

⁸⁶Ill. Tid. nr. 404, 23. juni 1867, s. 316.

⁸⁷Om at turneringens start blev flyttet til 1. juni: Sz 1867, s. 160. At den varede 4. juni-11. juli samt slutstillingen: Sz 1869, s. 110-12 (anmeldelse af turneringsbogen). Om turneringen i almindelighed: Sz 1867, s. 193-202, 233-35, 249-53, 1869, s. 321-26. From afvikler til slutspil med bonde mindre mod afslået Nordisk gambit: Sz 1867, s. 244-45, 1868, s. 348-49. Partiet mod Golmayo: Sz 1868, s. 104-05. Partiet mod Winawer: Sz 1868, s. 89-90 og NS 1877, s. 8. Jeg har ikke haft adgang til turneringsbogen.

⁸⁸JE, s. 96.

⁸⁹NS 1877, s. 6.

⁹⁰Matchen Steinitz-Anderssen, se JE, s. 83-89.

⁹¹Levn., s. 4.

⁹²NS 1874, s. 325, nekrolog over Malmqvist. Gengivet HN, s. 108-111.

⁹³Om Nordisk Skaktidende, se artikel af Claus Olsen, Skakbladet 1986, nr. 10, s. 200-02.

⁹⁴NS 1876, s. 3 og 1877, s. 6. Ikke længere medlem: HN, medlemsliste på s. 98-101.

⁹⁵Om Møllerstrøm og From i Statistisk Bureau: Marcus Rubin: Statistisk Bureaus Historie, Kbh. 1899, s. 140-41. I folketællingen 1860 anfører From sig i erhvervsrubrikken kun som assistent i Statistisk Bureau.

⁹⁶Niels Petersen: Justitsministeriet. Organisation og arkiv, Kbh. 1982, s. 27-28 og 161-63. Her oplyses det at den daglige kontortid i ministeriet var fra kl. 11 til 16.

⁹⁷Levn., s. 4.

⁹⁸Folketælling 1880 for København, Nørrebrogade 104.

⁹⁹Folketælling, Nakskov 1860. Kirkebog, Nakskov 1864.

¹⁰⁰Københavns kommunes byggesagsarkiv, matr. 315, udenbys klædebo.

¹⁰¹I tillægget til den københavnske vejviser for Kbh. 1872 er From angivet som flyttet til adressen og i 1873 står han som ejer. I folketællingen 1880 for Nørrebrogade 104 oplyses, at der er 11 værelser med vinduer. I folketællingerne 1880, 1885 og 1890 er opført forskellige lejere.

¹⁰²Levn., s. 5-6. J. C. Mogensen: Den frie Fattigforsorg i København og Københavns

Understøttelsesforenings Historie, Kbh. 1924, særlig s. 28-29, s. 62-63 og s. 291-93.

¹⁰³N. Neergaard: Erindringer fra Ungdomsaarene og fra mit offentlige Liv 1854-94, Kbh. 1935, s. 119.

¹⁰⁴Bestod af Nordvestvej (nu Rantzausgade) med sidegaderne Brohusgade, Skyttegade, Jægergade og Fiskergade (i følge Chr. Christensen: En rabarberdreng vokser op, Kbh. 1961, s. 15). Navnet skyldes, at der tidligere lå gartnerier.

¹⁰⁵Rigsdagstidende 1890-91, tillæg A, s. 634-35.

¹⁰⁶Levn., s. 4.

¹⁰⁷"Sammendrag af de vigtigste statistiske Oplysninger om de danske Straffeanstalter i 1861-65",

Ministerialtidende B for 1887, s. 1193-1283, der er en dansk bearbejdelse af et fransksproget indlæg til den internationale fængselskongres i Rom 1885. Og "Prison hygiene", s. 182-193 i skriftet: "Denmark, its medical organization, hygiene and demography", et indlæg til en i 1891 i London afholdt kongres for hygiejne og demografi. Angivet efter Levn., s. 5.

¹⁰⁸I den københavnske vejviser for 1892 er der ny ejer.

¹⁰⁹V. From: Christianshavn Straffeanstalt 1662-1928, Kbh. 1928, bl. a. s. 5 og 15-16.

¹¹⁰Håbløs sygdom: TFS 1895, s. 151. Ridder af Dannebrog: Hof- og Statskalenderen, f. eks. 1894, sp. 99.

Edele From: Levn., s. 7-8.

Tidsskrift for Skak.

Udgivet af

Kjøbenhavns Skakforening.

Udgaar hver Lørdag. — Koster 8 Kr. aarligt foruden Postgebyr 90 Øre.
Kan bestilles paa ethvert Postkontor i Danmark, Norge og Sverige.

Nr. 22.

Lørdag den 1. Juni 1895.

Aarg. 1.

S. From,

død i København den 6. Maj 1895.

Inspektør ved Christianshavns Straffeanstalt *Martin Severin Janus From* blev født i Nakskov den 8de April 1828 og fik sin første Uddannelse i Nykjøbing Latinskole. Han var et ualmindelig opvakt og hurtigt Hoved og gjorde fortrinlige Fremskridt, men kom ved sin tidlig stærkt udviklede Frihedssands paa Kant med Lærerpersonalet og forlod Skolen, inden han blev Student. Under den kort efter udbrudende 1ste slesvigske Krig meldte han sig som Frivillig ved Hæren, blev ansat i Ryes Brigade ved 6te Bataillon og deltog bl. A. 6te Juli 1849 ved Fredericia i Bataillonens blodige Kamp om Treldeskandse. Efter Krigen kom han til København og fik først Ansættelse i statistisk Bureau, kort derefter under Fængselsvæsenet, og til den centrale Styrelse af denne Institution forblev han nu knyttet og virkede Resten af sin Levetid med en sjælden Dygtighed, Iver og Interesse og med, som det fra kompetenteste Side hedder, „et enestaaende Kjendskab til vort Fængselsvæsens Historie i Stort som i Smaat“. Fra 1890 var han tillige Fængselsinspektør paa Christianshavn.

I det statistiske Bureau gjorde From Bekjendtskab med *O. Møllerstrøm*, der da (1851) var Københavns stærkeste Skakspiller, og af ham blev han indviet i Skakspillets Mysterier. Det viste sig, at han havde ganske glimrende Evner og Anlæg for Spillet, og efter et Aars Forløb havde Lærlingen til stor Forbavselse for Læremesteren overgaact denne. Fra det Øjeblik og i de følgende 2 Tiaar, den Tid, hvori hans egentlige Skakliv falder, stod han uovertruffen blandt

Nordens Skakspillere, og da Københavns nye Skakforening i 1865 skulde stiftes, var han selvskreven som dens Formand. Af de danske Spillere, der i den nævnte Tid kom ham nærmest i Styrke, kan nævnes G. Nielsen, S. A. Sørensen og Ludvig With. Med H. Møller, der just 1851 forlod København og drog til Jylland, kom han aldrig til at bryde Landse.

Froms Spil vidnede om et klart og fremadskuende Positions-blik; det var stedse aandfuldt, ofte genialt og i Reglen af stærkt angribende Natur i Morphys Stil. Som denne Skakspillets Ypperste og i Mod-sætning til Mesteren Philidor yndede From fortrinsvis det aabne Officersspil og betragtede i Indledningskampen Bønderne snarere som en Hindring end en Støtte for Officerernes Angreb. En Bonde, Kongeløberbonden, var dog fælles Favorit; den skaanes og skjærnes af begge for senere at bringes frem til Offer eller Trusel, lige ødelæggende for Fjenden, paa f5 (f4), og den Kunst, hvormed dette iværksættes, er ofte beundringsværdig. Karakteristisk og højst betegnende er det derfor, at From ligesom Morphy saa godt som aldrig spiller Kongegambit, hverken Springer- eller Løbergambit, medens Gambiter paa Dronningesiden hvert Øjeblik forekomme.

From spillede forholdsvis hurtigt og meget sikkert, og kun sjeldent lod han sig en „blunder“ komme til Last. Det i hans Spil energisk udførte Tankearbejde virkede dog angribende paa hans Konstitution, og efter et længere Parti med en stærk Modstander var han ikke fuldt kampdygtig. Med den planlæggende Skaktheori beskæftigede han sig kun forsaavidt, som det af og til interesserede ham at finde nye Synspunkter og slaa ind paa ukjendte Baner, men hans almindelige Kjendskab til Aabningernes Theori var gennemgaaende ringe. Disse Omstændigheder tilsammentagne maa det væsentlig tilskrives, at han ikke i 1867, da han deltog i den store Skakturnering i Paris, opnaaede et Resultat, der svarede til hans virkelige Spillestyrke, saaledes som denne havde vist sig i Enkeltkampe med v. Heydebrand u. d. Lasa og andre fremragende udenlandske Mestre.

Af Froms Strejftog paa det theoretiske Omraade skal fremhæves en Forstærkning af Forsvaret mod „Muziogambit“, som Venner af ham analyserede i „Deutsche Schachzeitung“ 1862, de værdifulde Varianten, der navnlig gennem hans Partier ere tilførte vor „Nordiske Gambit“, men fremfor alt det mærkelige Spil i Baghaanden 1 f2—f4 e7—e5, der bærer hans Navn og har gjort dette berømt og viden om bekjendt i Skakverdenen. *)

S.

*) Se omfattende Analyse af G. Nielsen og S. A. Sørensen i Nordisk Skak-tidende 1874.